

פ ר ט י - כ ל
ישיבה מג/שכ"ח של הממשלה
י"ג בסיון תשכ"ח - 9.6.68

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר, א. אבן, י. אלון, ז. ארן (עד סעיף 521), י. בורג, י. ברזילי, ח. גבתי, י. גלילי (עד סעיף 521), מ. דיין, ז. ורהפטיג, י. ישעיהו, מ. כרמל, י. ספיר, פ. ספיר, מ. קול, ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא, ז. שרף (עד סעיף 521), א. ששון.

נעדרו השרים: מ. בגין (בחול),
מ. בנטוב (חולה).

י. עוזאי - מזכירת הממשלה
י. הרצוג - מנכ"ל משרד ראש-הממשלה (עד סעיף 521)
מ. זנדברג - יועץ כלכלי לשר-האוצר (בסעיף 522)

סדר היום :

514. מות הסנאטור רוברט קנדי
515. הטיפול בקליטת עולים
516. ערעור על החלטה מס. 505 (ה) - תמוצות לעירוד שובם של ישראלים מחו"ל
517. שאלות
518. סקירות שרים על ביקורים בחוץ-לארץ
519. סקירות
520. מעמד המקומות המקודשים לנוצרים בירושלים
521. מינויים לשירות החוץ
522. הצעת חוק להסדר ההימורים בספורט (תיקון), תשכ"ח-1968
523. מניעת זיהום חופים

514. מות הסנאטור רובט קנדי

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני פותח את הישיבה.

ברצוני לומר כמה מלים על המקרה הטראגי העולמי, באשר נפל דבר מחריד בעולם. כוונתי לרצח הסנאטור רוברט קנדי.

שנים אוחזים בלבנו: החרדה נוכח עצם המעשה, והיגון על אכידה שאכדה לעם האמריקני ולמשפחה ענפה, עמוקת שורשים, מפוארת ועם זאת - ירועת אסונות איוביים כמעט.

בביקורי האחרון בארצות-הברית היכרתי אותו. חברו אצלו פשטות-הליכות מלבבת עם רצינות וחומרה. שוחחנו על הוויות עולם ועל בעיות ישראל. היה אפשר לראות, שאין הדברים זרים לו מלכתחילה, ועם זאת היתה בו סקרנות אינטלקטואלית עצומה לגבי דרך חישולה של אומה מתוך מכירת גלויות. גישתו היתה אובייקטיבית, לכל בעיות האדם והארצות המתפתחות.

נוקבות עד תהום המחשבות העולות על הרעת נוכח מעשה הרצח הזה. כדור המרצח במקום גלוי-דעת, רצח כנימוק ביחסים אנושיים וכינלאומיים - זוהי בשורת חרדות.

ומצד ידוע, מצד המחשת תהום הדירדור האנושי, נורא הרצח המדיני האישי מן המאוב אף מן המוות בהמון הפוקד עמים לעתות מלחמה. יש כאן הרס הריקמה החברתית והמוסרית של חברת האדם ותרבותו.

אנו כאן איננו יכולים להתעלם גם מן הרקע המדיני הספציפי למעשה הרצח. בוודאי, בזמנים שונים בהיסטוריה נמצאו קנאים שפנו לדרך זו. החידוש שיצא מבית מדרשן של ארצות מסויימות, הוא העידוד מנבזה, בשם ובמלכות, לדרך של דמים ושל רצח. והנהגתן אישור כזה, לא יוכל לרחוץ בנקיון כפיו: הוא חייב לחשוש שיימצא מי שיסיק מסקנות.

למשפחה, לעם האמריקני ולנשיאו הרגול אנו שולחים מכאן, משיבת הממשלה, את השתתפותה של הממשלה באסונם וכיגונם.

שר הבריאות י. ברזילי:

יש כאן משהו שלא הבינתי היטב. יש שם פסוק מאוד חמור בענין הרצח, בייחוד אם דברים אלה יתפרסמו. נאמר, - כאילו משהו נתן אישור לרצח. אני חושב שזה חמור-מדי לומר זאת. אני מציע שתחשוב על-כך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נבדוק את זה, אולי צריך לשנות זאת.

שר החוץ א. אבן:

אפשר אולי לומר: מי שיוצר אווירה.

שר הבריאות י. ברזילי:

או מי שמחפש צידוק.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני אומר כאן: "החידוש שיצא מבית-מדרשן של ארצות מסויימות הוא העידוד מגבוה, בשם ובמלכות, לדרך של דמים ושל רצח". במקום "עידוד" אפשר אולי לומר "היוצר אווירה כזאת". כאשר נגיע לפירסום - נבדוק זאת עוד הפעם.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

בהמשך לזה יש פסוק שהוא עוד יותר קשה, שזה כאילו בבחינת בומראנג, שזה יכול לפגוע במי שעושה זאת. זה מעין איום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא נאמר כך, אלא שמי שעושה זאת, צריך לדעת שיימצא מי שיסיק מסקנות.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני מסכים עם השר ורהפטינג, כי אם זה יקרה, וזה עלול לקרות, ייחסו זאת לנו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

הכוונה, שמה שקרה בארה"ב, זו תוצאה מעידוד שניתן. יכול להיות שזה נוסח כך, שאתה חושב שאני מנבא לעתיד, אבל הכוונה היא, שמה שקרה - זה פועל-יוצא של דיבורים. אני כתבתי את הדברים כאשר הייתי תחת הרושם של המאמר ב"ל'מונד". ה"ל'מונד" זה בכל-זאת לא איזו פינה חשובה, אבל אם רוצים אפשר להוציא משפט זה.

כאשר נודע לנו שהוא פצוע אנוש ולא יחיה, עם מותו שלחנו הנשיא, שר-החוץ וגם אני, מברקי-תנחומים.

515. הטיפול בקליטת עוליםראש הממשלה ל. אשכול :

הייתי רוצה שנעבור לסדר-היום, כדי להתקדם בסעיפים, אבל ניקח קודם דברים שהזמן גרמם. לצערי הרב, אנחנו לא מגיעים לטיפול בדברים מאוד חשובים, מחוץ לסקירות, שגם הן על דברים חשובים. לדאכוני עוד לא השכלנו להצטמצם כך, שישאר זמן גם לעבודה אחרת.

בישיבה הקודמת דובר על ענייני הקליטה, ואני מציע עכשיו נוסח כזה של החלטה:-

"בהמשך להחלטתה מס. 504 מיום ח' בסיון תשכ"ח (4.6.68) מחליטה הממשלה לקבל לידיה את הטיפול בקליטתם של העולים לישראל ותקיים לשם כך משרד שייקרא משרד הקליטה. הממשלה קוראת לתנועה הציונית ולסוכנות היהודית לעמוד בחובתן המוסרית והתנועתית ולהגביר את מאמציהן ואמצעיהן לשם

פיתוח כושר הקליטה ותמיכה במפעלי קליטה לעולים מעוטי-יכולת"

הפסוק הזה מכוון בעיקר כלפי חוץ, לגבי ממלכות וממשלות ששם אוספים כסף, כדי שידעו שהסוכנות צריכה כסף לדברים כאלה.

"תיחום חלוקת האחריות וסודי שיתוף-הפעולה בין הממשלה והסוכנות היהודית בענייני העלייה והקליטה ייקבעו במו"מ בין הממשלה והסוכנות היהודית עם הקמת משרד הקליטה".

אני הייתי אפילו אומר: "בין חבר-הממשלה שעליו יוטל התפקיד לטפל בענייני הקליטה, ובין חבר הנהלת הסוכנות שיטפל בענייני עלייה", אבל אינני עומד על-כך.

החברים וזכרים שכשיבת המוסד לתיאום הובאה בפנינו הצעה של שלושה-ארבעה דפים, כיוון שחברים אחדים בהנהלת הסוכנות חושבים שהכרחי כך לנסח את הדבר, אולי לעצם העניין הם עוד לא השלימו עם הכל, והם דואגים אולי בעיקר לעניינים כספיים וחוקיים. בדברים אלה איננו נכנסים לפרטים. דולצ'ין אומר שהנהלת הסוכנות הציעה עוד לפני שנה-וחצי, שהממשלה תקבל לידיה את עול הקליטה. אנחנו לא צריכים לדבר כאן על ענייני העלייה, הסוכנות עושה זאת בין שאר הדברים. אנחנו אומרים מה אנחנו מקבלים על עצמנו, ואנחנו אומרים שמן הדין שהסוכנות תחפש אמצעי כדי לעזור למעוטי-יכולת להיקלט.

שר הבריאות י. ברזילי:

אני מבין שבענין הקליטה יש שני דברים: ההצעה שקראת לפנינו, וההחלטה של המוסד לתיאום, שמצאנו בתיק, בזו הלשון:-

"הממשלה הקבע בישיבתה הקרובה את עמדתה לגבי הצעת הסוכנות היהודית להביא בפני הקונגרס הציוני החלטה, כי הטיפול בעלייה ובקליטה ראשונית של העולים יהיה באחריות הסוכנות היהודית והטיפול בקליטת-קבע יהיה באחריות הממשלה. התחום בין קליטה ראשונית וקליטת קבע, ייקבע כשלב מאוחר יותר, בהתייעצות בין הממשלה והסוכנות היהודית".

זוהי בעצם הנקודה: האם אנחנו משאירים את הקליטה הראשונית בידי הסוכנות או לא משאירים? שם נכלל הענין של הקליטה הראשונית, כי אני הבינתי שהצד הסימנטי של הענין הזה, שהשם, הוא חשוב להם, וזה גם לא בלתי-חשוב לנו מטעמים משפטיים ומטעמי הסנכית. אני משתומם קצת שבהצעתך-(לראש-הממשלה) - מדובר על סדרי שיתוף-פעולה בענייני העלייה והקליטה. כלומר שכל הקליטה, מאלף עד תו, זה בידי הממשלה, אז מה יש לכרר עם הסוכנות? אנחנו לא אמרנו שאנו לוקחים את ענין העלייה.

שר התחבורה פ. כרמל:

נאמר שיש שיתוף-פעולה בענייני העלייה.

שר העבודה י. אלון:

שיתוף-הפעולה בין הממשלה והסוכנות היהודית בענייני העלייה והקליטה ייקבעו במשא-ומתן.

ראש הממשלה ל. אשכול :

הפסוק הוא: "תיחום חלוקת האחריות וסדרי שיתוף-הפעולה בין הממשלה והסוכנות היהודית בענייני העלייה והקליטה ייקבעו במשא-ומתן בין הממשלה והסוכנות היהודית עם הקמת משרד הקליטה".

שר הבריאות י. ברזילי :

זה נאמר לאחר שנאמר בסעיף הראשון, שהסוכנות עוסקת בענייני עלייה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

לא נאמר שום דבר בענייני העלייה. אנחנו לא אומרים במה עוסקת הסוכנות, אלא שבהמשך להחלטה קודמת מחליטה הממשלה לקבל לידיה את הטיפול בקליטתם של העולים לישראל ותקיים לשם כך משרד שיקרא משרד הקליטה.

שר הבריאות י. ברזילי :

אם הם ישאלו: האם משאירים לנו את הטיפול בקליטה הראשונית? משאירים או לא?

ראש הממשלה ל. אשכול :

אם ישאלו אותי, החשובה היא לפי הפסוק השלישי: שתיחום חלוקת האחריות בין הקליטה הראשונית או לא-ראשונית - זה ייקבע במשא-ומתן בין האנשים שיעסקו בדבר.

שר הבריאות י. ברזילי :

בהחלטת המוסד לתיאום נאמר שיש הברל בין קליטה ראשונית לבין קליטת-קבע, וזה ייקבע. אבל באיזושהי קליטה הם צריכים לטפל.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אינני יודע, זו הצעת.

שר הבריאות י. ברזילי :

אז אני מציע שהסוכנות תטפל בעלייה ובקליטה ראשונית, והממשלה בקליטת-קבע, והתחומים בין הקליטה הראשונית לבין קליטת קבע ייקבעו בהתייעצות בין הסוכנות ובין הממשלה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

הניסוח שהביא ראש-הממשלה הוא ניסוח לא-טוב, גם מבחינת אי-הבהירות, ערב פתיחת הקונגרס הציוני, וגם מבחינת פעולת המגבית. קראתי את הסכתב של דואי סטון, והוא חושב שאם הממשלה תיקח על עצמה את כל ענייני הקליטה - זה עלול לפגוע קשות גם במגבית ולא רק בסוכנות. אם הכוונה להשאיר את הקליטה הראשונית בידו הסוכנות, או ההגדרה, מה זו קליטה ראשונית, - זה ענין למשא-ומתן. אבל בכלל לא לומר זאת, בזמן שמחליטים על הנושא הזה, - זה לדעתי מאוד מסוכן.

לכן אני בעד הצעת השר ברזילי. נוסח-ההחלטה שהיה בתיק הוא יותר טוב מנוסח-ההחלטה שהצעת היום.

שר הבריאות י. ברזילי :

זוהי הצעת הסוכנות, לא הצעתנו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

הייתי מאוד מבקש שנקצר בדיון הזה, מאחר שדנו כבר בענין לא-פעם, ונצביע את ההצעות השונות.

השר י. טפיר :

יש פה שני מישורים. האחד הוא, שמבחינת הצד האמריקני ופעולות המגבית, העובדה שפה נקבע שהקליטה היא בירי הממשלה, בלי להשאיר שום דבר שיש בו אחיזה לפעולות המגבית, האימפקט של הדבר הזה הוא כבר ברור. אחר-כך הפירושים שיינתנו לאחר קבלת ניסוח כזה לגופם של הדברים. גם מבחינת היעילות, משהו יכול לבוא ולומר: הממשלה אינה יעילה, הסוכנות יעילה. אני מתכוון למבנה, ואני חושב שיש כאן ערבוב של מושגים.

אני אציע, שבתוך ההחלטה תהיה קליטה ראשונית, ולא להשמיט מצד זה של הסוכנות את המלה קליטה בכלל. איך זה יהיה - זה דבר אחר. יש קליטה שהיא יצירת כל התנאים הדרושים לאפשרות של קליטה, שבלעדיהם לא תועיל, לא הסוכנות ולא הממשלה. עצם היצירה של אפשרות עבודה ופונסה, זה בירי הממשלה, זה לא בירי הסוכנות.

יש דבר שני, יש ענין של המשך הטיפול כמעט האינדיבידואלי לגבי העלייה. זה לא טיפול קולקטיבי. משם ועד הנה, השאלה היא: מתי נפסק הטיפול, לא האחריות לקליטה, אלא הטיפול בעולה, עד כדי קליטתו בשלב א' או בשלב ב'. ההגיון הוא, שהמשך של אותו הטיפול שמתחיל שם, יימשך עד נקודה

מסויימת פה. ולא ייפסק בנמל או בשדה-התעופה, באותו רגע שהעולה יורד מהאנייה לחוף. יש שלב נוסף, שהוא המשך הכרחי של הטיפול שהתחילו בו שם על-ידי הסוכנות, אחרת יצטרכו לשלוח אנשים מכאן לטפל בעולים שם, לפני בואם ארצה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

כפי שאני הבינתי מחברי הנהלת הסוכנות, קשה להם לוותר על השם קליטה, כי זה מעמיד אותם במצב קשה כלפי התורמים, ועוד דברים כאלה.

אם אינני טועה, בישיבה לפני שבועיים החלטנו שיש קליטה ראשונית ויש קליטה-קבע, אלא שצריכים לברר, מהי קליטה ראשונית ומהי קליטה-קבע. אני חושב שאנחנו צריכים גם עכשיו, אם איננו רוצים שיבואו זעזועים קשים, לקבל את המושג הזה של קליטה ראשונית, בלי לדעת מה זה, אלא שזה יימסר לוועדה, והיא תקבע את העניין. אז הקליטה היא בידי הממשלה, אבל הקליטה הראשונית בידי הסוכנות. אינני רואה קושי רב לבוא להסכם בעניין זה. למה למתות את העצבים יותר-מדי, גם אלה שהם מתוחים ביותר?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה אומר שבנוסף יהיה כתוב קליטה ראשונית, ושהממשלה מקבלת על עצמה את קליטה-הקבע, ולגבי קביעת התחומים תהיה ועדה. כל הדיון הוא סביב העניין הזה, אם מכניסים קליטה ראשונית או לא, נדמה לי שאפשר להצביע.

שר האוצר פ. ספיר:

אני חייב להגיד שאני כולי תמיהה. פעם אומרים שזה קשה כלפי התורמים, ופעם אומרים שזה קשה כלפי ענין פולברייט. אם אתם רוצים לדעת, הרי התורמים נותנים את הכסף לבטחון. ואם לא לבטחון - אז לדברים אחרים שקשורים עם מדינת-ישראל. לסוכנות אין בענין זה שום סטאטוס בארה"ב, ואינני רוצה להיכנס עכשיו לפרטים על המצב בכל ארץ וארץ. לדעתי, אין לזה כל קשר עם ענין התורמים, וגם לא לענין פולברייט, וגם לא לאלה שאינם רוצים שיזרום כסף למדינת-ישראל. לא צריכים להיות כלכלן גדול כדי לדעת שהדולארים האלה הולכים בשביל לחזק את מדינת-ישראל. כל תמורה של הדולארים האלה, היא בשביל לחזק את מדינת-ישראל, מה שלא יהיה כתוב. גם אם נזכור מה שהיה כתוב עד עכשיו, ומה שנקבע לפני 10-15 שנה, כאשר לקחו את השחרור ממס-הכנסה, מהסוכנות, ובסך-הכל בסכום היה כתוב הרבה פחות.

לגופו של ענין, אינני צריך לשכנע את דולצ'ין שישנה מדינת-ישראל, שמטפלת בקליטה. רק עכשיו נודע לשר קול שישנה קליטה העשייתית, חקלאית, קליטה בבנקים, בתיירות, בניינים וכו', אינני יודע איך נקרא לזה: קליטה-קבע או קליטה זמנית.

הענין הוא שהיושבים ליד שולחן זה, הציבוריות הישראלית, ועוד יותר הציבוריות באמריקה - אני מקבל תיאורים לא-פחות מאחרים על בעיות העלייה, - יודעים שבעיית העלייה קשורה בקליטת האנשים שרוצים לעלות. לא חשוב שמכתב-חלונה כזה הוא אחד מאלף, אבל הוא העושה את הרעש. אומרים ששיכון זו קליטה ראשונית, והשיכון מזמן עבר לממשלה. מעברות כבר לא קיימות מזמן. פעם היה ענין של הוסטלים ושל אולפנים. מה זה שייך לקליטה? אפשר להגיד שהעולה הוא בבחינת עולה עד שהוא גומר את האולפן, אם אנחנו לא אומרים שזו קליטה ראשונית.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

האולפנים, זה בכלל ענין של משרד-החינוך. אני טוען שזה רע, שמשרד החינוך אינו עומד על זכויותיו, ולוקחים דברים ממנו.

אם אנחנו לא אומרים שאנחנו מפרידים עכשיו בין קליטה ובין עלייה, אני בעד זה שהעלייה שייכת לסוכנות היהודית, ואולי יתברר תוך שמונה-עשר שנים שגם בזה היא לא מטפלת. יכול להיות, אבל אז לא חידשנו שום דבר בהחלטות אלו, רק מבבלבים את המוח, ואנחנו עושים את עצמנו לצחוק ועושים את הסוכנות לצחוק. אם אנחנו מחלקים ואומרים, שכל-זאת את התחום של העלייה תקבע ועדה משותפת, זה מספיק. אם אנחנו אומרים: קליטה ראשונית, - זה נושא בשביל מציירי קאריקטורות וכותבי פיליטונים, רק לא לטובת העניין. אולי בשביל לעזור לכמה אנשים שיש להם דעות שונות, בין שהם יושבים בממשלה ובין שהם יושבים בסוכנות.

אני בעד זה שתהיה הפרדה מוחלטת בין עלייה לבין קליטה, מתוך הנחה שיש ועדה שתקבע את הדברים. עכשיו אני שומע שהאולפנים לא שייכים לסוכנות, זה ענין של משרד החינוך. נשאר רק ענין ההוסטלים. יש בסך-הכל שניים-שלושה הוסטלים, ו-80% של העולים אינם חולכים להוסטלים.

כפי שאמרתי, אני בעד חלוקה, שהסוכנות תטפל בעלייה והממשלה - בקליטה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו מתווכחים פה עכשיו על דבר אחד, אם מכניסים בהחלטות את המושג של קליטת-קבע ושל קליטה ראשונית. כמה חברים דיברו בעד וכמה נגד, אני מציע להצביע. עלינו לקצר בדיונים.

שר העבודה י. אלון:

עד היום המושג הזה של קליטה ראשונית לא היה

קיים.

שר הכספר והתעשייה ז. שרף:

ברצוני לשאול: האם דיור ושיכון זו קליטה

ראשונית או קליטת קבע?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

זו קליטת קבע, זה קבענו.

דאש הממשלה ל. אשכול:

אבל אין כאן מי שיענה לך בשם הנהלת הסוכנות. נדמה לי בכל-זאת, שגם ב"מגילת" ההצעות שלהם, הם מעבירים את השיכון לקליטת קבע, כי בין מה הממשלה מטפלת בשיכון. אבל שם יש כמה דברים עיקריים, כמו למשל סיוע כספי. השאלה היא מתי נותנים סיוע כספי, בשבוע הראשון או כעבור שבועיים? הממשלה יכולה לשמח שיהיה משהו אחר שידאג לסיוע הכספי. בדרך-כלל אין לסוכנות כסף, וגם את הכסף הזה היא לוקחת מהממשלה. אני מבין שאומרים זאת כלפי חוץ, שהסוכנות זקוקה לכסף כדי לעזור למיעוטי יכולת להקלט. הממשלה אינה שמחה כל-כך לקבל על עצמה עול נוסף. לולא זה שהסוכנות אינה יכולה לקיים זאת ולולא זה שמצליפים את הסוכנות על-כך שאינה יכולה לקיים זאת.

אנחנו אומרים שהסוכנות אינה אחראית לקליטה, כי קליטה פירושו: שיכון, מקום עבודה, לימוד מקצוע וכו'. היום קראתי שחבר ציוני אחד אמר, ששום איש לא יעלה אם לא ידע מראש בדיוק לאן הוא בא לגור ואיפה יעבוד. אני חושב זאת לאסון, אבל ישנם חברים שרואים כך את העניין. לשאלתו של השר שרף, נדמה לי שגם בסוכנות רואים זאת כקליטה-קבע.

שר האוצר פ. ספיר:

אבל ההכוונה לשיכון לדעתם זו קליטה ראשונית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני יודע שבאים כל-מיני יהודים עם תכניות לבנייה. כל אחד רוצה להקים עיר. יש מי שרוצה להקים עיר ליד קליה, ויש מי שרוצה לבנות עיר בשטחים החדשים. צריך לכוון אותם, מי צריך לכוון אותם? אני הייתי מכוון אותם קודם-כל לערד. קיבלתי היום מכחב מסבאג', ראש מועצת דימונה, בו הוא שואל אותי אם פיזור האוכלוסיה עדיין קיים או לא, כי זה זמן רב שהוא לא קיבל אנשים נוספים לדימונה. אנחנו אומרים שסודי שיתוף-הפעולה בעניני העליה והקליטה ייקבעו, כי ברור שיש דברים גובלים. לו אני הייתי האיש המטפל בקליטה הייתי מסתדר אתם.

נדמה לי שהוברר העניין ואנחנו בשלים להחליט.

שר הסעד י. בודג:

נניח שמחליטים כך, למרות שזה לא בדיוק מתאים להלך-הרוח שהיה בישיבה המשותפת. האם כבר נבחן ועל-ידי מי נבחן, אם יש צורך במשרד ממשלתי לדבר זה, או שהטיפול הזה יכול להיות סמוך על שולחנו של שר זה או שר אחר?

ראש הממשלה ל. אשכול:

על זה תחליט הממשלה. לאחר שייגמר הקונגרס הציוני חשב הממשלה ותחליט.

שר הסעד י. בורג:

אתה מדבר על משרד, יכול להיות שהממשלה תקבל לידיה את עניני הקליטה, אבל תהיה מחלקה ליד משרד ראש הממשלה או משרד אחר, ולא משרד מיוחד.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

שר הפנים טועה באומרו שלפני שבועיים החלטנו על קליטת קבע לממשלה וקליטה ראשונית לסוכנות. ההיפך הוא הנכון. תבדוק את הפרוטוקול ותמצא שהוצעה לכתחילה קליטת קבע, אבל ההחלטה שנתקבלה מדברת על קליטה, והמלה "קבע" נמחקה.

הפסוק השני של ההחלטה המוצעת מאפשר למישהו, אם זו הסוכנות היהודית או התנועה הציונית לאסוף מיליארדים, אם רק יאספו את הכסף הזה לשם פיתוח כושר הקליטה, או לתמיכה במפעלי קליטה לעולים מיעוטי יכולת. "צ'אריטי" יותר גדול מזה איני יכול לתאר לעצמי.

או כמובן הרבה יותר קל לעשות תיחום בין עליה ובין קליטה, מאשר בין קליטה ראשונית לבין קליטה קבע. לו היינו מקבלים את ההפרדה בין קליטה ראשונית לבין קליטה קבע הייתי מציע להעביר נושא זה לעבודת דוקטוראט למישהו באוניברסיטה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

ולתת לו אחר-כך פרס.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

הוא יקח קודם את הפרס.

דו"ר י. ספיר :

מה שכתוב בסעיף 3 זה נושא לעבודת דוקטוראט.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

לא, בין קליטה לבין עליה כל אדם עם שכל ישר

יכול להבחין.

שר האוצר פ. ספיר :

כחוב כאן שסודי שיחוף-הפעולה בענייני העלייה

והקליטה ייקבעו במשא-ומתן.

ראש הממשלה ל. אשכול :

יכולנו מזמן להצביע.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אני בער ההצעה כפי שהובאה על-ידי ראש-הממשלה.

שר העבודה י. אלון :

המיסמך שממנו קרא שר-הבריאות איננו החלטה של המוסד לתיאום, אלא כאשר ראש-הממשלה הודיע לחברי הנהלת הסוכנות, שבענין זה כל צד מחליט על עצמו, חברי ההנהלה במסגרת ההנהלה, וחברי-הממשלה במסגרת הממשלה, קיבלו דעתי, שאנחנו מביאים לידיעת חברי-הממשלה את הצעת הסוכנות, וזו הצעת הסוכנות.

כסגן יו"ר הרשות המשותפת לעלייה ולקליטה, אני מעיד, אני מבקש חברים אחרים ברשות לאשר או להסתייג, עד היום במסגרת המחלקה לעלייה ולקליטה של הסוכנות, אין הבחנה בין קליטה ראשונית ובין קליטה לא-ראשונית. בסוכנות יש פרוצדורה של קליטה ראשונית באותה מחלקה, אם נחוצה קליטה ראשונית, אבל זה לא היה, זו המצאה חדשה.

אינני אומר שאסור לקבל הצעה חדשה, אבל צריך לדעת שזה לא היה קיים עד היום.

קשה מאוד לדעת מה זו קליטה ראשונית ומה זו קליטת-קבע. לדעתי קליטת-קבע מתחילה בשלב הראשון. לרוגמה, אם יוצאת אניית-עולים מצרפת או מצפון-אפריקה, ממרסיי לתיפה, טוב שאיש הקליטה ייפגש אתם

על סיפון-האנייה, על-מנת לתהות על כוונותיהם ורצונם של העולים, כדי להרוויח ארבעה-חמישה ימים עם בואם לארץ. זו קליטה ראשונית או לא קליטה ראשונית? לפעמים קורה שאדם מוזמן על-פי תיאור חפיד, עוד כאשר הוא בחוץ-לארץ, ואז הוא בא לארץ בתור נקלט. זו קליטה ראשונית או קליטה-קבע? לעתים קורה שעולה משפחה מקצועית, והסוכנות מסדרת אותם באולפן. האשה מוזמנת לעבוד בבית מרקחת, והגבר עדיין לומד עברית. זו קליטה ראשונית, מפני שהם באו אולפן?

אם הממשלה תקבל את הצעת השר ברזילי, זאת אומרת שהיא קובעת שיש שני שלבים בקליטה, כאשר הנושא הזה עוד צריך להיות נדון בין הממשלה לבין הסוכנות, כאשר נאמר שמטילים על הממשלה ועל הסוכנות לברר את התחומים ושיתוף-הפעולה. הסוכנות עומדת על שיתוף-פעולה, היא זקוקה לזה והעלייה זקוקה לזה. אפילו אם נהיה בהכרה שהשיכון הראשוני בהוסטל תחן הסוכנות, זה המשך העלייה ולא קליטה. בכל-אופן, את זה משאירים פתוח.

לאלה שהכיעו דאגה לענין פולברייט, בדקתי זאת גם עם שר-המשפטים וגם עם שר-האוצר, וגם עם החברים באמריקה שעוסקים במגבית, ולכן הכנסנו את סעיף ב', על חובתן המוסרית והתנועתית של החנועה הציונית והסוכנות היהודית, להגביר את מאמציהן ואמצעיהן לשם פיתוח כושר הקליטה ותמיכה במפעלי קליטה לעולים מעוטי-יכולת. זה ההסבר הסוציאלי. לפולברייט לא מעניין בידי מי האדמיניסטרציה, אלא בידי מי המימון.

אם הממשלה מזמינה את הסוכנות היהודית להשתתף בזה, ואנחנו רוצים שהקונגרס יקבל החלטה ברוח זו, הרי מבחינת הצד של פולברייט, זו הצעה יותר טובה מאשר הצעת הסוכנות, כי בהצעת הסוכנות משתמע הן מכלל לאו, והן מסוכן.

לכן אני בעד זה, שנבדוק מה זו קליטה ראשונית, מבלי לקבוע זאת בנוף ההחלטה. אני חושב שאפשר לקבל פה-אחד החלטה זו.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני מבקש להעיר להערתו של השר פנחס ספיר, האולפנים זה דבר משותף לסוכנות היהודית ולמשרד החינוך. משותף מבחינה כספית-מינהלית, אבל מבחינה פדגוגית עניין זה שייך למשרד החינוך. דברים משותפים כאלה יש לנו למאות, ואיש לא הוציא זאת מידינו. יש רק דבר אחד שמוציאים מידינו, מה שעושה ידידי השר אלון, שבונה רשת בתי-ספר מקצועיים בעזרתו של שר-האוצר, אבל לזה עוד נגיע.

שר האוצר פ. ספיר:

מדוע לא בעזרתך, מאחר שאתה מחליט על זה?

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

לגופו של עניין, לרעתי יש סתירה בין הרישא ובין הסיפא של ההצעה. הסעיף הראשון מדבר על טיפול בקליטתם של עולים, ופתאום בסעיף השלישי מופיע תיחום חלוקת האחריות וסדרי שיתוף-פעולה בענייני העלייה והקליטה.

אני מציע למחוק בסעיף 3 את המלים "תיחום חלוקת האחריות ו...". ולהתחיל את הפסוק מהמלים: "סדרי שיתוף-הפעולה בין הממשלה והסוכנות היהודית בענייני העלייה והקליטה ייקבעו במשא-ומתן" - בלי לומר "תיחום חלוקת האחריות". על-ידי זה אפשר להשאיר את הסעיף הראשון כמו שהוא, ובסעיף השלישי לדבר על סדרי שיתוף-הפעולה, ואז יש פה גם עלייה וגם קליטה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני תומר בהצעה זו.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

בישיבה הקודמת של הממשלה נתקבלה הצעתו של השר בורג, ובן הוחלט כי הממשלה הכיעה נכונות לקבל לידיה את הקליטה, ונאמר שצריך להביא הצעה זו למוסד לתיאום. כך סוכם. ואמנם, אחרי הישיבה הקודמת הביאו את הענין למוסד לתיאום, ובהחלטת המוסד לתיאום בט' בסיון, יומיים לאחר הישיבה הקודמת של הממשלה, מדובר על שני סוגי קליטה, קליטה ראשונית וקליטה-קבע.

שר העבודה י. אלון:

זו לא החלטה שהמוסד לתיאום החליט, אלא זו הצעה שהסוכנות הביאה לישיבה המשותפת, ונאמר שצריך להביא זאת להכרעת הממשלה.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

המוסד לתיאום מחליט, והממשלה צריכה לאשר.

שר העבודה י. אלון:

לא, החליטו להביא לידיעת הממשלה את הצעת

הסוכנות.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

המוסד לתיאום מחליט, ואחר-כך כל מוסד מחליט לעצמו. עכשיו, משישנה הצעה שהממשלה תחליט אחרת, נדמה לי שיהיה צורך, שהממשלה שוב תפנה למוסד לתיאום, כי המוסד לתיאום החליט על שני סוגי קליטה, ועכשיו מבטלים זאת.

שר העבודה י. אלון :

זה לא נכון.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

נדמה לי שזו לא תהיה קבלת-פנים יפה לקונגרס הציוני, שקוראים למוסד לתיאום ולא מתחשבים בכך. אז לפחות צריך עוד הפעם לשבת אתם.

ראש הממשלה ל. אשכול :

המוסד לתיאום, זה חצי-חצי והוא לא החליט אחרת.

שר העבודה י. אלון :

הוא לא החליט אחרת, פה כתוב שיביאו זאת ליריעת שרי-הממשלה ולהכרעתה של הממשלה.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

המוסד לתיאום, בהשתתפות חברי ההנהלה

ותכרי-הממשלה, החליט אחרת.

שר העבודה י. אלון :

הוא לא החליט, לא היתה הצבעה. זה לא פירוש

תלמודי, למה להתווכח?

שר האוצר פ. ספיר :

זו לא החלטה, הם הציעו שיחליטו כך...

שר העבודה י. אלון :

וראש-הממשלה לא הסכים להצעת-החלטה זו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

יכולנו כבר לפני חצי-שעה להצביע על מה שאנחנו

צריכים להצביע.

אני מוכן להתחשב בטענה שלך - (לשר ורהפטיג) -

אתה אומר שבישיבת המוסד לתיאום הוחלט מה שהוחלט, אחר-כך כל-אחד הולך חזרה

לשולחיו, ואז עוד הפעם זה בא למוסד לתיאום ועוד הפעם יש ויכוח. שמענו מה שהם

אומרים.

שר-הדתות טוען שאנחנו לא יכולים להחליט, אני מעמיד ערעורו היסודי הזה של שר-הדתות להצבעה.

ה צ ב ע ה :

בעד הערעור של שר-הדתות - 6 קולות;

נגד - 12 קולות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אנחנו רנים עכשיו לגופו של ענין.

השר י. ספיר :

האם יש החלטה על משרד מיוחד?

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מבין שכאן מוצע תיקון, אם לומר שצריך להקים משרד מיוחד שייקרא משרד הקליטה, או שזו תהיה מחלקה מיוחדת ליד אחד המשרדים הקיימים.

השר י. ספיר :

אני מבקש את ההכרעה בנקודה זו להעביר לשבוע הבא. זה לא שייך לקונגרס, זה רק ענין המשרד.

ראש הממשלה ל. אשכול :

זאת אומרת שאנו מאשרים את סעיף א', אבל אתה
אומר שבשאלה אם יקום משרד מיוחד או לא - יוחלט בשבוע הבא.

שר העבודה י. אלון :

אני מציע הצעת-פשרה, כדי שאפשר יהיה לקבל את
ההחלטה היום. במקום המלים האחרונות של סעיף 1: "ותקיים לשם כך משרד שייקרא
משרד-הקליטה", יהיה כתוב: "ותמנה שר מיוחד..." - כפי שהציע השר בורג.

שר הסעד י. בורג :

זה לא בדיוק מה שאני הצעתי, אני הצעתי להעביר
זאת למחלקה במשרד ראש-הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

כאשר אני רואה את "ההתלהבות" שבה זה מתקבל, אני
אינני מתמלא התלהבות. אני מבין, שכאשר מדברים על ענין פרינציפיוני, יכול השר
יוסף ספיר לבקש לחכות שבוע-ימים. אבל פה אין ענין פרינציפיוני. אם הממשלה
מחליטה לקבל לידיה את הקליטה, מישוו צריך לעשות זאת.

שר הפנים מ.ח. שפירא :

זה נכון, השאלה אם זה יוטל על שר קיים או
שיהיה שר חדש, זו הבעיה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מודיע שענין זה יובא לממשלה. אני מעמיד
להצבעה את הצעת השר יוסף ספיר ואת הצעתי.

השר י. ספיר :

אחה לא יכול להצביע, מותר לי לבקש דחייה
לשבוע-ימים. לו ביקשתי לדחות את ענין הקליטה, זה דבר אחר; אבל מדוע בענין
טכני אי-אפשר לחכות שבוע-ימים?

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מודיע שהענין הזה יובא לממשלה.

השר י. ספיר :

אני תובע את זכותי כחבר-הממשלה, שבמקרה שיש
בעיה הוא יכול לבקש לדחות את הדיון או ההצבעה לשבוע-ימים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

כיושב-ראש אני מודיע, שזה לא שייך לענין כזה.

השר י. ספיר :

זה פרצידנט מסוכן מאוד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה לא פרצידנט זה אנצידנט. הורעתי שאת השאלה אם יהיה שר מיוחד או לא, אביא לממשלה.

השר י. ספיר:

אני לא הספקתי אפילו לחשוב על זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני מקבל את התביעה הזאת עכשיו, ערב הקונגרס. אנחנו צריכים עוד לשוחח גם עם אנשי הסוכנות.

שר המעד י. בודג:

תסכים אולי להצביע על השורה הראשונה והשנייה, ולא על השורה השלישית של הסעיף הראשון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זו הצעת השר יוסף ספיר, אני מוכן להעמיד להצבעה את הצעתו, לרבות לשבוע-ימים את ההחלטה אם לקיים משרד מיוחד שייקרא משרד-הקליטה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אולי במקום משרד מיוחד נכתוב: "לקבוע שר מיוחד"? זה יכול להיות, שבאחד המשרדים הקיימים יטפלו בזה, אבל ייקבע שר מיוחד שיטפל בזה. אם אומרים משרד, פירוש הדבר שצריך להקים משרד חדש.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בטיפול בקליטה בסוכנות מטפלת מחלקה של 500 איש, אם אינני טועה, וכולם טוענים שזה לא טוב ולא מספיק. אם הממשלה מקבלת על עצמה דבר אחראי בזה, זה לא שר בלי משרד או משרד בלי שר. מישהו צריך לעשות את זה. על זה אנחנו אומרים - אולי בינתיים יהיו דיבורים עם אנשי הסוכנות על התיחומים, אז זה יובא לממשלה.

דו"ר י. טפיר:

בינתיים מקבלים החלטה, אינני מבין מדוע אי-אפשר לדחות החלטה זו לשבוע-ימים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני ביקשתי קודם לקצר בדיבורים, כולם דיברו, עכשיו אנחנו מצביעים. אני מוכן להעמיד להצבעה את הצעה שענין המשרד או השר יובא להחלטה בשבוע הבא.

שר הבריאות י. ברזילי:

יש ענין קודם, האם אנחנו משאירים בירי הסוכנות

את הקליטה הראשונית או לא?

דוד י. ספיר :

על זה תהיה הצבעה לחוד.

ראש הממשלה ל. אשכול :

על זה הצבענו, כאשר הצבענו על הצעתו של דוד

ורחפטיג.

שר הבריאות י. ברזילי :

זו לא הצעה פרוצדוראלית.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אצביע את הצעתך, אתה בעד זה, שיהיה ברור

שהקליטה הראשונית היא בירי הסוכנות.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

ושהתחומים ייקבעו.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

אני מציע להצביע קודם את הצעתי, כי יש קשר בין זה ובין מחיקת המלים "תיחום חלוקת האחריות ו...". בסעיף 3, ולהשאיר "סודי שיתוף-הפעולה בין הממשלה והסוכנות היהודית בענייני העלייה והקליטה" וכו'. גם שר-המשפטים הצטרף לזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני מבין למה זה קודם.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני מקבל את הצעת השר ארן, אבל לא לגבי סדר

ההצבעה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כאשר נגיע לסעיף 3 אעמיר זאת להצבעה. אני אומר

שהחלטנו, אבל השר ברזילי אומר שלא החלטנו אם יהיה כתוב בפירוש קליטה ראשונית וקליטת-קבע, אני מעמיר זאת להצבעה.

ה צ ב ע ה:

בעד הצעת השר י. ברזילי - 5 קולות;

נגד

- 11 קולות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה של השר יוסף ספיר, לאשר את סעיף א', בלי המשפט על משרד מיוחד, ושעל זה יוחלט בשבוע הבא.

ה צ ב ע ה :

בעד הצעת השר יוסף ספיר - 6 קולות;

נגד

- 8 קולות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מעמיד להצבעה את הפסוק הראשון כולו כפי

שהוא.

ה צ ב ע ה :

בעד

- 11 קולות;

נגד

- 3 קולות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לגבי הפיסקה השנייה, נדמה לי שלא היו שום

ערעורים.

שר הסעד י. בורג:

הייתי רק מציע למצוא ביטוי יותר טוב במקום

המלים "חובתן המוסרית..."

ראש הממשלה ל. אשכול:

כאשר חמצא, תודיע לי. כולם אומרים שמבינים למה

הכוונה. אני מבין שמאשרים את הפיסקה השנייה. לגבי הפיסקה השלישית, ישנה

הצעת-תיקון: למחוק את המלים "תיחום חלוקת האחריות ו..."

שר הבריאות י. ברזילי:

אני מציע להשאיר את הנוסח כפי שהוא.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני נגד המחיקה.

ד"ר י. ספיר:

מה כוונת הנוסח הזה, שסדרי שיתוף-הפעולה

בענייני העלייה והקליטה ייקבעו במשא-ומתן? האם הכוונה היא, שגם בענייני

העלייה יהיה שיתוף?

ראש הממשלה ל. אשכול :

מעולם לא רובר שהממשלה מקבלת עליה את ענייני העלייה, והיא לא ביקשה לקבל על עצמה את ענייני העלייה.

השר י. ספיר :

אבל זה כתוב.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף :

אולי צריך לכתוב בין עלייה ובין קליטה.

שר האוצר פ. ספיר :

כולנו יודעים שיש הפרדה בין עלייה לבין הקליטה.

שר העבודה י. אלון :

יש רשות משותפת לענייני עלייה וקליטה. דיבורי על זה עם יושב-ראש ההנהלה, מר סינקוס. היות והסוכנות רוצה שהרשות המשותפת תוסיף להתקיים, יש דברים שלגביהם יש לקבוע סדרי-פעולה, שהם קשורים בין העלייה והקליטה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מבין שהכוונה היא לגבי המלה "עלייה", אם מדברים רק על קליטה. השאלה איפה נגמרת העלייה ופתחילה הקליטה. הסוכנות אומרת, שהעלייה לא נגמרת באנייה, אלא אחר-כך. אז אומרים שעל זה יהיה דיון בין הנוגעים בדבר, יחפשו דרכים, ואולי ישנו את התחומים כל שנה, בהתאם לצרכים.

אני מעמיד להצבעה למחוק את שלוש המלים.

ה צ ב ע ה :

בעד ההצעה - 10 קולות;

נגד - 7 קולות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

השר דיין מציע לי כאן בכחב, אולי לכתוב בפיסקה הראשונה: משרד לקליטת עולים, ולא קליטה סתם, כי למלה "עולים" יש כאן הצדקה, גם חינוכית וגם הסברתית.

שר הבטחון מ. דיין :

או אולי משרד לקליטת עלייה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

על זה אפשר לדרון.

מ ח ל י ט י מ ,

בהמשך להחלטה מס. 504 מיום ח' בסיון תשכ"ח

(4.6.68) :-

(א) (ב-6:12 קולות) לרחות את ההצעה להביא את

החלטת-הממשלה בנדרון שנית למוסד לתיאום.

(ב) (ב-6:8 קולות) לא לרחות לישיבה הבאה את

ההחלטה בענין הקמת משרד לקליטת עולים.

(ג) (ב-5:11 קולות) לא לקבוע בהחלטת-הממשלה כי

הקליטה הראשונית תישאר בידי הסוכנות היהודית וקליטת-הקבע תהיה בידי הממשלה.

(ד) 1. (ב-3:11 קולות) הממשלה מחליטה לקבל

לידיה את הטיפול בקליטתם של העולים לישראל וחקים לשם-כך משרד לקליטת עולים.

פרטים בדבר הקמת המשרד יובאו לאישור הממשלה.

2. הממשלה קוראת לתנועה הציונית ולסוכנות

היהודית לעמוד בחובתן המוסרית והתנועתית ולהגביר את מאמציהן ואמצעיהן לשם

פיתוח כושר הקליטה ותמיכה במפעלי קליטה לעולים מעוטי-יכולת.

3. (ב-7:10 קולות) סודי שיתוף הפעולה בין

הממשלה והסוכנות היהודית בענייני העלייה והקליטה ייקבעו במשא-ומתן בין הממשלה

והסוכנות היהודית עם הקמת המשרד לקליטת עולים.

7) קולות בעד ההצעה, כי בתחילת פיסקה 3 תבואנה

המלים "תיחום חלוקת האחריות וסודי שיתוף הפעולה".

516. ערעור על החלטה מס. 505(ה) - תמריצים לעידוד

שובם של ישראלים מחו"ל

שר העבודה י. אלון:

אני מבקש הבהרה בנושא שהוכרע בו בשבוע שעבר, בענין התמריצים לישראלים השבים מחוץ-לארץ. אינני מערער על-כך שהוסיפו איש משרד הפנים לוועדה, אבל יש סעיף אחד שבו אני רוצה הבהרה.

מוכירת-הממשלה יכולה היתה להכין את ההחלטה...

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

היתה הצבעה.

שר העבודה י. אלון:

שהתמריצים האלה מיועדים לחוזרים עד אין סוף.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

זה לא נקבע.

מזכיר הממשלה י. עוזאי :

הצביעו, והחליטו לא לפרש אם הזכות היא מוגבלת

או לא מוגבלת.

שר העבודה י. אלון :

אם היא לא מוגבלת בזמן, מתגשם הפחד של כולנו,

שזה עידוד הירידה לשם עלייה.

שר האוצר פ. ספיר :

לגבי התאריך הקובע, הוחלט שזה יהיה 1.4.64.

שר העבודה י. אלון :

אבל אם לא ייקבע שזה מיבצע חד-פעמי - אז זה

קבוע.

שר האוצר פ. ספיר :

אמרנו שאם יתברר שהענין נפסק באמצע זרם השיבה

של 150 אלף היורדים, אז זה יוארך.

שר העבודה י. אלון :

נאמר שאז נשוב ונדרון: עכשיו צריך להיות ברור

שזה לתקופה של שנתיים.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

היתה החלטה בנוגע לסעיף 3, שהוא קובע כאילו זה

דבר קבוע, ונאמר ששר-האוצר יתייעץ איך לנסח זאת אחרת. זה המפתח לבעיה.

שר האוצר פ. ספיר:

אם יחזרו רכבות ונראה צורך להאריך - נאריך.

שר העבודה י. אלון:

דיה לשמחה בשעתה.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

אז נשאר שזה שנתיים?

שר העבודה י. אלון:

לשנתיים, וכמיבצע חד-פעמי.

מ ח ל י ט י מ :

לבטל סעיף ה' בהחלטה מס. 505, מיום ח' בסיון

תשכ"ח (4.6.68).

517. שאלות

שר הסעד י. בורג:

השאלתה הראשונה שלי מתייחסת למה שקרה בשבוע

שעבר, לא לרצח קנדי, אלא לכתובת שצוירה באותיות ערביות אדומות על גדר ביתו של שר-החוץ. אני מניח שאלה שכתבו זאת הם אלה שהם נגד סיפוח. שאלתי היא: מה הם סדרי השמירה על דירות השרים? אם דבר כזה יכול לקרות בבית שלידו יש שומר באופן מתמיד, ולפי ההוראות מסתובבים אנשים...

שר הפנים מ.ח. שפירא:

ציירו כתובת כזאת גם על "היכל שלמה".

שר הסעד י. בורג:

אם זה קורה בבית שלידו צריך להיות שוטרי באופן מתמיד, ברובע שבו גר ראש-הממשלה והרב הראשי, הייתי מבקש את ראש-הממשלה להביא לשרים ביום מן הימים, פרטים על סדרי הכטחון והשמירה, גם מתוך אספקלריה של הכתובת הערבית הזאת.

ראש הממשלה ל. אשכול :

גם לחצר ביתי השליכו פעם דבר שעלול היה להתפוצץ, ולא שאלתי שאילתות. לדעתי אי-אפשר לשמור על כל יהודי. אינני יכול עכשיו לענות על זה.

שר הסעד י. בודג :

אני שואל במיוחד לגבי ביתו של שר-החוץ, כי שם חמיד עומד שוטר.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אז אבקש את שר-המטרה להביא את הפרטים כשבווע
הבא.

518. סקירות שרים על ביקורים בחוץ-לארץ

ראש הממשלה ל. אשכול :

לפני שאנחנו עוברים לסעיף הסקירות, אני מבקש את השרים שחזרו משליחות בחוץ-לארץ, שיעלו את הדברים על הנייר, וימסרו אותו לחברי-הממשלה לקריאה, כדי לא להפסיד זמן.

שר החוץ א. אבן :

אני הפצתי סקירה על ביקור ממלכתי בסקנדיביה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אתה מציע זאת כדבר-קבע?

ראש הממשלה ל. אשכול :

אם הנסיעה היא בשליחות מסויימת.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף :

אני מציע תיקון קל. אם שר חושב שאין לו מה

למסור, לא יעשה זאת גם בכתב.

מ ח ל י ט י מ ,

כי במידה ששרים מוצאים צורך לדרוש לממשלה על

ביקוריהם בחוץ-לארץ, יעלו את הדו"ח על הכתב וישלחוהו לחברי-הממשלה, באמצעות מזכיר-הממשלה.

519. ס ק י ר ו ת

ראש הממשלה ל. אשכול :

ועתה לסקירות בעל-פה - אני מתחנן למסור את

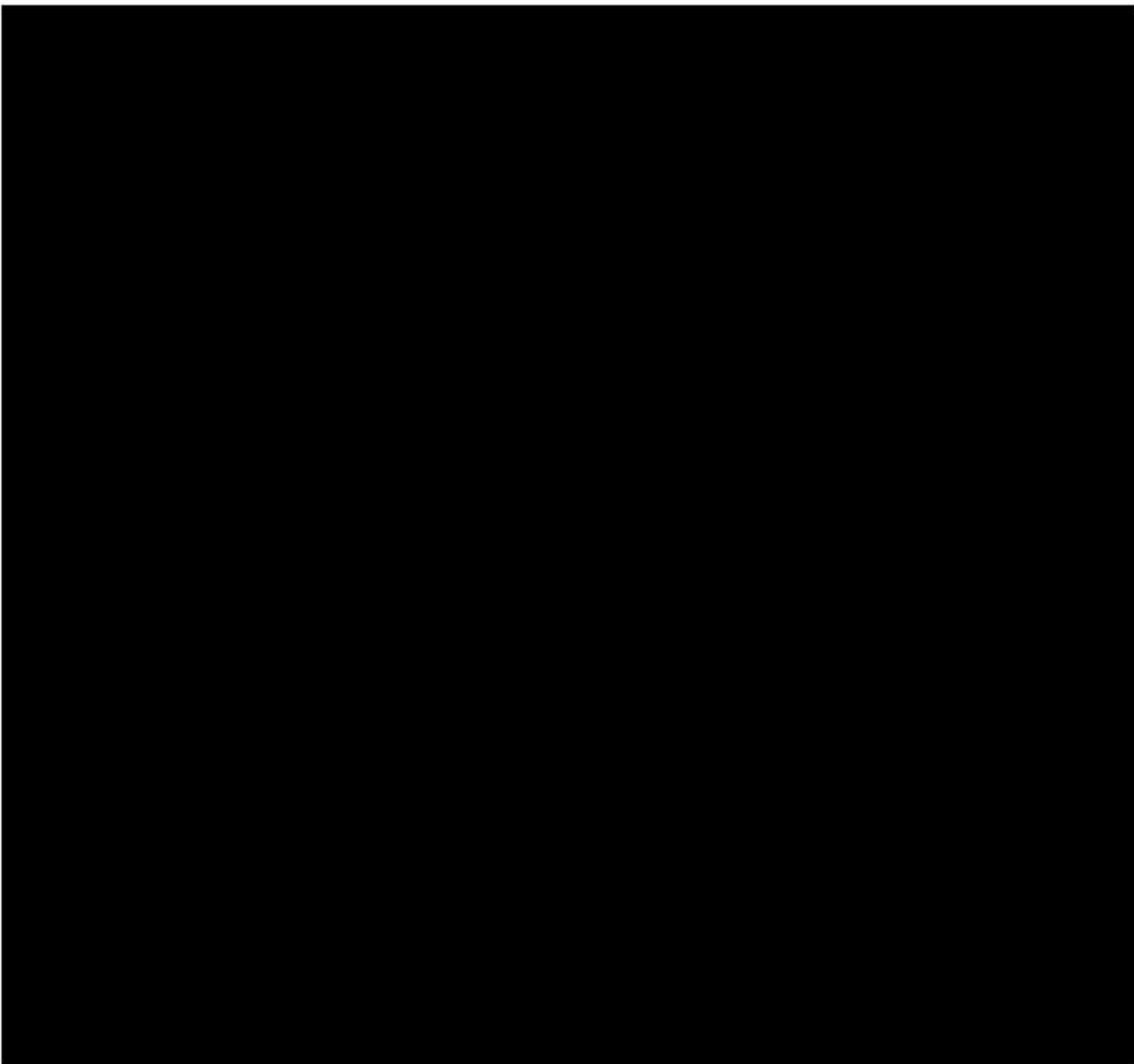
הדברים בתכלית-הקיצור, בצימצום ובתמצית.

(א) סקירת שו-החוץשו החוץ א. אבן :

ביום ג' הבא מתחדש הדיון במועצת-הבטחון על חילופי-האש שקרו בשבוע שעבר. צפויה מערכת קשה. אינני יודע אם חומרתה תתבטא בהחלטה או בדעת-הקהל או בשתייהן.

הטענה הירדנית תתבסס על ההרג הרב בקרב האזרחים, לפי האומדן הראשוני שלנו - 34; לפי האחרון שלהם - למעלה מ-50 אזרחים הרוגים. מאידך, האבידות הצבאיות שלהם היו קלות. טענתם היא על הפגזת עיר מאוכלסת גדולה בתנאים שהיו חייבים להביא לידי הרג רב. ואמנם, שופרות-התעמולה בעולם מעמידים את ההרג המרובה הזה מול המידה המוגבלת יחסית של הפגיעה בנו. כלומר, הדיון הוא הדיון הרגיל על דיספרופורציה. נציגנו יעמרו כמיטב כשרונם בפולמוס הזה.

אולם בינתיים מתייצבת לדעתי שאלה הנוגעת למידת שליטת הממשלה, וועדת-השרים לענייני בטחון, על כל הנוגע להיקפן וסוגן של חגובותינו. בכלל שלפיו אנו פעלנו עד כה היה, שאם יופגזו ישובינו - אנו נפעל לשיתוק הכלים המפגיזים אותם, עד כדי שימוש גם בחיל-האוויר.

לגבי רצח קנדי - אני חושב שכל-אחד פה חש, כי התוצאה הכוללת של הרגש הבינלאומי אינה יכולה להיות טובה לנו. אמנם תגובת-הזעם הראשונה היא נגד אלה שהסיתו את האיש הזה, אבל גם כתגובה הראשונה יש כמה התבטאויות יוצאות-דופן, והחמורה בהן הוא המאמר ב"ל'מונד", ועל-כך ביקשתי את השגריר איתן למחות. אושר שאריק רולו כתב מאמר זה. עיינתי גם בעתונות ובתכניות-הטלביזיה שלהם, לגבי האופי המחריד של התגובה שלהם לרצח. במקום לגנות את הפשע ואת מבצעו, קיים מאמץ בחוגים שונים לשכח את הרצח ואת מבצעו ועל-ידי-כך ללמד סניגוריה על שפיכת דמים בדרך של הכעת השקפה מדינית. הם תולים את הקולר בזה שרוברט קנדי הפעיל את חופש-שיפוטו להתבטא לטובת קיומה של ישראל ובטחונה. את "הפזמון" הזה, "הנה מה קורה לאדם שמטעמים פוליטיים מבהיר את עמדתו לגבי

ישראל", אנחנו עתידים לשמוע מארה"ב. ויש רמזים מאוד דקים בכמה עתונים, שהנה סכסוך בלתי-אמריקני היה מיובא לתוך אמריקה מטעמים פוליטיים, והפיל את הקורבן הזה, לעומת רצח הנשיא קנדי וד"ר לותר מרטין קינג, אלה היו סכסוכים אמריקניים שצמחו בקרקע המציאות האמריקנית.

אני חושב שהמאמר ב"לימונד" היה כל-כך חריף, שאי-אפשר היה לא להגיב עליו. אני לא רוצה להפריז בהילוך-אימים, אבל בכל-זאת יש מאמרים רבים המכוונים את הביקורת אל ההסתה והשיטנה שהעבירו המדיניות הערבית בעולם, והיא הביאה לכך. גם בצרפת, פרט ל"לימונד", זה הקו המנחה.

שר הסעד י. כורג:

האם מקובל ששגריר מוחה נגד מאמר בעתון:

שר החוץ א. אבן:

גם כאן באים לפעמים ומתלוננים על פירסום מסויים. לא מקובל להגיב באופן רשמי, אבל להביע חרדה, אפילו בפני השלטון, על הופעת דבר כזה. זה כאילו קיומה של ישראל הוא סיבה לרצח הזה.

אשר ליארינג, הוא דורך במקום במרץ גדול, כדי לעשות רושם כאילו הוא מתקדם. היתה לו שיחה נוספת עם חקוע. למעשה הוא אומר דבר פשוט, שהוא מקיים את שליחותו ואינו מפסיק אותה, מפני שהוא תולה את כל חקוותיו במגעים העצמאיים של ישראל עם ירדן. הוא גם למד מירדן, שלא רצוי להם שתיפסק שליחותו. הוא מניח שאפילו ישראל אינה רוצה למסור לו על מחשבותיה הענייניות בדבר הסדר טריטוריאלי, הוא מקווה שאנו מבהירים את דעותינו לירדן במישורין.

אשר למצרים, העיר יארינג, שלא נטש ועיון המיפגש בינינו, אך אינו רואה כל סיכוי לכך, אלא אם ניתן משהו למצרים. לדעת יארינג ייתכן, שבסופו של דבר ייווצר סיכוי למיפגש בינינו, אם המצרים יידעו יותר על כוונותינו ביחס להסדר. כאן הוא אמר שהוא התחיל לחשוש לגבי סיני ולגבי עזה, והמצרים עכשיו, פחות מאשר אי-פעם, חושבים שנהיה מוכנים אפילו על סיני לדבר, במקרה של שלום.

הוא אומר שהבריטים דיברו על הסדר בענין חעלת-סואץ. עמדת הבריטים היא, שיש להתקדם שלבים-שלבים. יארינג רמז שזו עמדה אשר נתחזקה בעקבות שיחות סטיוארט במוסקבה. יארינג אמר שהוא אישית אינו מודה עם גישה זו, אך כפי שמסר לנו בזמנו, מנסה לחשוב במושגים שיהיו קרובים, אבל לא זהים לרעיון לוח-זמנים וביצוע ההחלטה בשלבים לרוגמה, אמר שניתן לחשוב על הסכם בין ישראל למצרים לפיו תיסוג ישראל במקצת מהתעלה ומצרים תכשירה לפתיחה. יארינג אומר שאין למצרים שום כוונה להעניק לישראל חופש-שיט, לפני שתיפתר בעיית הפליטים, או על-כל-פנים יהיה הסכם על בעיית-הפליטים. יארינג אמר כי גם הבריטים מבינים שאין מצב כזה, שמצרים מוכנה להסדר על בעיית השיט בתעלה, אז העיסקה הזאת, שהבריטים מציעים, יארינג אינו סבור שהיא קיימת. עמדת המצרים היא, שהנסיגה צריכה להיות מוחלטת מכל השטחים, גם רמת-הגולן, גם ירושלים וגם הגדה. רק אז תיפסק הלוחמה כל עוד יש נוכחות ישראלית על סנטימטר אחד של אדמה ערבית, וגם אז לא צריך להיות, לא הסכם ולא חוזה, אלא הודעה כללית של המעצמות.

אגב, אנחנו אמרנו ליארינג, שזה הפירוש שלנו של העמדה המצרית, ואם הם רוצים נסיגה בלי הסכם, בלי חוזה, בלי שלום, בלי קביעת השאלה של גבול מוכר ומוסמך, ובלי להתיר לנו מעבר בסואץ, ואם יש לו נתונים הסותרים זאת - אדרבה, כלומר, אנחנו חוזרים על המאמץ שעשינו במאוס, וזה יעזור לנו בשיחותינו עם ארצות-הברית. האומרת שעלינו להעמיד כמבחן את המדיניות המצרית הזאת, שזו המדיניות המצרית המזדקרת גם בשיחות סטיוארט במוסקבה.

(ב) סקירת שר-הבטחוןשר הבטחון פ. דיין:

ביחס לתקרית של ה-4 ביוני. אני אמרתי בישיבת-הממשלה הקודמת שיש מתיחות רבה אצל הערבים לקראת ה-5 ביוני, ולכן אנחנו מאותו יום, כלומר ה-4 ביוני, נימנע מראש אפילו מאותן הפעולות שאנחנו עושים בשכונות בתיקונים: יריות, פטרולים מעבר לגבול, וגם כחור מדיניות קבענו לעצמנו להיות הרבה יותר עצורים ומאופקים באותו יום, כי היתה מתיחות גדולה.

באותו בוקר, ה-4 ביוני הייתי כאן בישיבת-הממשלה בירושלים, התקשר אתי הרמטכ"ל וסיפר שהתחילו חילופי-יריות והם מפגיזים ישובים שלנו, והוא רוצה אישור לפעולה. נידברנו בינינו לפני זה ואמרנו כיום זה להיות עצורים. הוא אמר שהוא יבדוק אם יש הכרח בכלל להגיב מעבר לגבול.

יותר מאוחר התקשר אתי הרמטכ"ל ואמר: אני מהסס מאוד להפעיל את חיל-האוויר שלנו, יש לי הסתייגויות רבות. הוא לא פירט בטלפון למה, ואני לא שאלתי אותו. אחר-כך, בשיחה בעל-פה התברר, שיום קודם-לכן עברו "מיגים" רוסיים על הגבול הסורי, והוא לא היה בטוח מה תהיה תגובת סוריה, אם אנחנו נפעיל את חיל-האוויר שלנו. אנחנו יודעים שבסוריה יש עכשיו מטוסי "מיג" בפיקוח רוסי.

הוא אמר: היות ואינני רוצה להפעיל את חיל-האוויר, והם מפגיזים את היישובים שלנו, הוא רוצה להפגין ולהוריד אש על אירביר, ששם נמצאת המפקדה של כל האזור. שמא זה יביא אותם לידי זה שיפסיקו את חילופי-האש, במקום להפעיל את חיל-האוויר.

אני לא מאושר מההפגזה על אירביד, אבל לא יכולתי בטלפון לשאול אותו מדוע הוא חושש להפעלת חיל-האוויר שלנו, כאשר הם מפגיזים יישובים שלנו. הוא אמר שהם מפגיזים את היישובים, וזה מתפתח מיישוב אחד ליישוב שני. אמרתי: טוב, תן מכת-אש לאירביד, שמא יבינו את הרמז ויפסיקו.

בסופו של דבר, אחרי הכל, אחרי שהפגיוז את אירביד, הכניסו גם את חיל-האוויר, כי ההפגזה לא נפסקה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אז היה גם זה וגם זה.

שר הבטחון מ. דיין:

אדוני שר-הפנים, אני מסכים עם דברי שר-החוץ, שבמקרה שהרמטכ"ל מודיע לי: אני חושש להפעיל את חיל-האוויר, אבל מפגיזים יישובים שלנו, אומר לו: נקרא לישיבת ועדת-השרים לענייני בטחון. אתה יודע מראש את הכל, אני לא יודע מראש את הכל, וכאשר הרמטכ"ל אומר לי: "מפגיזים עוד יישוב ועוד יישוב", ואת חיל-האוויר הוא אינו יכול להוציא, ואני יושב בירושלים...

שר הפנים מ.ח. שפירא:

בסוף הכניסו גם את חיל-האוויר.

שר הבטחון מ. דיין:

אחה יודע מה שהיה בסוף, אני לא יכולתי להגיד לרמטכ"ל, שבסוף יבנים גם את חיל-האוויר. הוא נאמן עלי שאינו עושה את מלאכתו רמייה, שבבוקר הוא רוצה להפגז את אירכיד ואחר-הצהריים להכניס את חיל-האוויר, יכול להיות שיש מישהו שהוא אינו נאמן עליו. עלי הוא נאמן. כתוצאה מזה הפגזו את אירכיד בבוקר והכניסו את חיל-האוויר אחר-הצהריים.

האמת היא, שגם כאשר הכניסו את חיל-האוויר - וזו לא הפעם הראשונה - לא כל האש פסקה. חיל-האוויר אין בכוחו להוציא מכלל פעולה את הארטילריה, אלא-אם-כן האווירונים יורדים נמוך, ואז יש חשש שנאבד מטוסים, ובאמת, כאשר זה נגמר, אחרי שכל אותו יום הפעילו הירדנים את הארטילריה, ובעיקר אותם תותחי "לונג טום", אחרי שהכל נגמר והמטוסים חזרו לבסיסהם, תותחי ה-לונג-טום ירו עוד כמה צורות, כדי 'להודיע' לנו שהם לא נסגרו.

נכון שאת אירכיד הפעם הזאת לא הפגזנו, לא את אירכיד ולא את המקומות שעל-ידה, את המקומות האלה לא רצינו להפגז מאותם הנימוקים שעמר עליהם שר-החוץ לא רצינו להפגז עיר של 100 אלף תושבים. הפעם נתתי אישור לרמטכ"ל, כי אסור שכאשר הם מפגיזים ישובים שלנו, לא תהיה תגובה, אם מסיבות מובנות לא רוצים להכניס את חיל-האוויר.

אינני מתנגד שבמקרים כאלה נקרא לשיבה. אבל לדעתי אם הרמטכ"ל מודיע לי שהפגזה מתגברת, והוא אומר שאינו יכול להכניס את חיל-האוויר, והוא ראש-המטה-הכללי, שיושב פה בישיבות רבות, ואינו פועל בניגוד לרוח הדברים שנאמרים כאן, נמצא שם, למנוע זאת ממנו ולומר לו: אני צריך להביא זאת לשיבה - אני לא מקבל זאת על עצמי צריך לדעת מה יותר טוב.

ועכשיו אודות המצב עם ה"אל-פתח" בכלל. גם הנאום של חוסיין למחרת אירכיד, וגם הנאום של יחיא חמורה, שאני עוד לא קיבלתי אותו בכתב, והוא גם לא פורסם בעתונות הערבית, אבל שמעתי על זה ב"בי.בי.סי." והיה על-כך גם ב"דיילי טלגרף", כאילו הוא אמר של"אל פתח" יש בזמן האחרון 90% אכידות בנפגעים ובעצורים. כלומר, מהאנשים שיוצאים לפעולה 90% מהם או שנעצרים או נהרגים. מצאתי את הטכסט של הנאום ב"דיילי טלגרף", בדיעה שפורסמה מעמאן. אינני יודע אם הוא אמר בדיוק כך או לא.

המצב הוא כזה, מסוריה היתה הלילה פעולה אחת, הנחת מוקשים ליד אל-על ברמה, ונפצעו שני אנשים שלנו, אחד קשה ואחר פחות-קשה.

בערבה, אם כי אמרתי בפעם הקודמת ששם לא פועלים, בשבוע שעבר, ב-2 ביוני, היתה חבלה בצינור-המים. אני עוד משאיר זאת בקטיגוריה שהם לא פועלים שם, כי פעולה אחת בשניים-שלושה שבועות אפילו אם השטח בשליטה של ירדן, - לא יכולים למנוע.

אבל בבקעת-הירדן, שם יש שליטה מלאה של ה"אל-פתח", לדעתי היום זה לא על-דעת עמאן. יש לנו דיווחים, שמפקדי הלגיון מדווחים לעמאן, ובכולם הם מדווחים שקר, וכל פעם שהם פותחים באש, הם מודיעים שהישראלים פותחים באש. אילו היה להם אור-ירוק מעמאן לפעול נגדנו - הם לא היו צריכים למסור דיווח-שקר. אבל בפועל הם פעילים מאוד בבקעת-הירדן.

הבוקר נתקבלה ידיעה על ששה אנשים שעברו הלילה מהגדה המזרחית ונכנסו לגדה שלנו, ואנשינו הולכים בעקבותיהם. כל הזמן, ולאחר ה-4 ביוני עוד יותר, הם פותחים באש מנשק-קל על העוברים שלנו בצד זה.

לאחר ה-4 לחודש נחתי הוראה, לא לעשות שום פעולה מצדנו, אלא אם זו פעולת-הגנה. לא לעבור, לא לפתוח באש, שמא פעולה זו על אירביד והתגובה של חוסיין, שבכה על השממה שעמק-הירדן הופך, אולי אם אנחנו נפסיק - הדבר יביא לתנוחה מצדם. אנחנו לא יורים, אלא אם יש התקפה ישירה. לעת-עתה אינני רואה החלשה בפעילות מהצד ההוא בניזרה הזאת.

דבר שני, אודות ה-5 ביוני, כל ההפגנות וכו'. כל מה שהיה - פורסם בעתונות, ברצוני להעיר שני דברים. האחד, לגבי מצרים. המצרים, הן במצרים והן השפעתם בעזה, היו כמעט אדישים לימים האלה. במצרים לא הפסיקו את העבודה, ועזה היתה רגועה ביותר בימים אלה, דבר שאינו אופייני לעזה, הקשורה להשפעה המצרית שם.

דבר שני, כל המנהיגות הוותיקה, ואני כולל בזה גם את המנהיגות הערבית בירושלים-המזרחית, היתה עצורה מאוד. זה כולל את ראשי-הערים גם בשכם וגם ברמאללה, שהם קיצוניים, אנשי-דת ואחרים. הם היו נגד ההפגנות, נגד סגירת החנויות וכו', במידה שהדבר היה עצור - זה בהשפעתם.

הדושה במסגר ביום ששי היתה עצורה מאוד. להיפך, הם אמרו לאנשים לא להיגרר אחרי הקיצוניים.

אבל הולכת וקמה מנהיגות אחרת, אלטרנטיבית, של מה שהם קוראים קומוניסטית. זה לא היא הקומוניזם, אבל מין ארגון קיצוני מסוגו של סירחאן זה, שזה קומוניזם ולאומנות משותפת. המנהיגות הזאת של אותם קיצוניים, לא רק שראשיה מתפרעים ופועלים בכך נגדנו, אלא הם גם מסכנים את מעמדם של אנשי המנהיגות הוותיקה, כי הם אינם יכולים להתגרות בהם.

כזה אני רוצה לומר שיש אלמנט אחר. כלומר, הערבים בגדה נמצאים היום לא רק תחת ההנהגה של אנשי הגדה וראשי-הערים, אלא יש גם מנהיגים בעלי השפעה, שנקראים קומוניסטים ולאומנים, והם ראשי המסיתים להפגנות ולהתפרעויות, ואנחנו מוכרחים לפעול נגדם, גם כדי למנוע זאת וגם כדי לא לערער את מעמדה של אותה מנהיגות, שהיא היום באופן יחסי מתונה.

דבר שלישי, - המספרים על ההגירה מהארץ בחמישה החודשים האחרונים. בינואר עזבו 5,000, מזה מעזה כ-3,000; בפברואר - 6,300, מתוך זה מעזה - 4,000; במארס - 5,000, מזה מעזה - 4,000; באפריל - 4,000, מזה מעזה - 3,000; במאי - 3,000, מזה מעזה - 2,300; בשבוע הזה, השבוע הראשון של יוני, ההגירה הייתה הנמוכה ביותר: 260, מתוך זה מעזה - 216. יש בענין זה ירידה.

שר הפיתוח ושר התיירות נ. קול:

לאלה מותר לשוב?

שר הבטחון ט. דיין:

לא, אלה לא מבקרים, אלא עוזבים שלא על-מנת

לחזור.

הדבר האחרון קשור ביהודים ולא בערבים, וזה ענין חברון. באו אלי אנשי "המתנחלים" ושאלתי אותם, גם לצורך ידיעה וגם לצרכי בינוי וכו', מה התכנית שלהם. יש להם תקופת-מעבר עד חודש אלול, החל מחודש אלול ייכנסו להסדר-קבע. זה המועד בו יוכלו לפתוח את ה"ישיבה" לקראת השנה הבאה. הם אומרים, שהלוואי ויגיעו ל-80 נפש, מזה 30 - 40 גברים, וכמספר כזה נשים וילדים. בשנה הבאה תהיה "ישיבה", אלא שיכולות להיות מצורפות בהסכמתנו עוד כל-מיני

משפחות, שקשורות מבחינה תנועתית, אף-על-פי שאינן, לא ב"ישיבה" ואינן קשורות ל"ישיבה". מבחינתם זה עלול להגיע ל-100 נפש. הם כמובן אמרו, שאם נסכים יסדרו שיהודים, עובדי הממשלה, שעובדים בירושלים, משפחתם תשב בחברון. אמרתי שזה מעבר למה שהסכמנו. הם עובדים בירושלים, אבל האשה והמשפחה יישבו במחנה צבאי בחברון, בשביל מה?

התכנית שישנה היום, למעשה אינה תכנית הנגזרת מאתנו עליהם, אלא מחופש המכסימלי של אותה קבוצה, ששמה "מתנחלי חברון", לאחר שעברה תקופת-המעבר, ויקלטו כל מי שמוכנים לקלוט. ה"ישיבה" - זה 80 נפש, כולל נשים וילדים, ועור משפחות אחרות על-ידם. אמרנו שניתן להם מיכונים נפרדים עם שערים וכו'. זו התכנית.

שר הדתות ז. זדהפטינג:

שתי הערות בעקבות הסקירה. היתה ידיעה בעתונות היום, שבעניין ההתנחלות בחברון היתה פנייה אל מועצת-הבטחון מצד יורן, והיתה תשובה על-כך, של השגריר שלנו או של משרד החוץ, ובתשובה נאמר שזו התנחלות פרטית ולא באישור הממשלה, וכאילו הממשלה אינה אחראית על-כך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה לא כך?

שר הדתות ז. זדהפטינג:

בכל-אופן כך קראתי.

שר הסעד י. בורג :

נאמר גם שהם לומדים שם תורה בהמשך ל"ישיבה"

שהיתה שם ב-1929.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

אני מסכים לדברים שנאמרו בהמשך, אבל אני חושב

שהגישה ברישא אינה נכונה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

מתי הממשלה החליטה על-כך?

שר הדתות ז. ורהפטיג :

לא זו הבעיה. הבעיה היא, שהממשלה החליטה, ושר-הבטחון הוציא צו שאין להתנחל אלא ברשיון. מה מתבקש מהודעה כזאת שמוסרים למועצת-הבטחון? - מהודעה כזו מתבקש, שאנחנו מסכימים לכך שאסור להתנחל בשטחים, ואם קבוצה מסויימת עשתה זאת הרי היא עשתה זאת על-דעת עצמה באופן פרטיזני. ברגע שיש צו, שאסור להתנחל בלי רשות הממשלה, הרי הודעה, כי ההתנחלות נעשתה ספונטנית, שלא על-דעת הממשלה, הרי יש בכך משום קביעה, כי הם התנחלו שלא כחוק, ומשום קביעת עקרון שבעצם אסור ליהודים להתנחל בשטחים המשותפים. אני חושב שההודעה הזאת היתה מישנה, אם אמנם היתה הודעה כזאת.

שר החוץ א. אבן :

לאיזו הודעה אתה מתכוון?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

בעתונות היתה ידיעה, כאילו נמסרה הודעה
שהתנחלות בחברון היתה פרטיוזנית ולא על-דעת הממשלה.

שר החוץ א. אבן:

לא נאמר כך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

חבל שלא נאמר כך, כי זו אמת.

שר החוץ א. אבן:

המלה "ממשלה" לא הוזכרה, הוא אמר: - "A SMALL
GROUP OF PIOUS JEWS AND THEIR FAMILIES HAVE ON THEIR OWN SPONTANEOUS
INITIATIVE, TAKEN UP RESIDENCE IN HEBRON, A TOWN WITH VENERABLE JEWISH
HISTORICAL AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS"

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הייתי מרחק את המלה SPONTANEOUS.

שר הבריאות י. ברזילי:

אלא מה, היתה זו התנחלות מאורגנת?

שר הדתות ז. ורהפטינג:

אין צורך בכך, כי על-ידי-כך אומרים בעצם שלא

צריך להתנחל.

שר החוץ א. אבן:

אני חושב שזו הנדסה טובה של מדיניות הממשלה.

אפשר היה להסתייג יותר.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

הערה שניה, ושוב אם הידיעה הזו נכונה, כאילו

השגריר רבין מסר בראיון ב"וואשינגטון-פוסט" או במקום אחר, הודעה, מדוע ברית-המועצות לא נכנסה באופן צבאי במלחמת-ששת הימים, והוא נתן שם נימוקים (א) כי היא חששה מפני ארצות הברית; (ב) לא היתה יכולה להגיע גם עם אווירונים, לכן לא היתה יכולה לשלוח צבא, ולהפקיר את הצבא היא לא רצתה. אינני חושב שזו טוב, ששגריר שלנו מתווכח ומוכיח שברית-המועצות לא נכנסה למלחמה, כי לא היתה לה אפשרות. מה יהיה מחר אם תהיה לה אפשרות? יותר פשוט להגיד שהיא לא רצתה. למה צריכה להיות הודעה רשמית כזאת מפני השגריר לנו.

ברצוני להעיר לדברי שר-הבטחון על התנועה

השמאלנית החדשה. האם לא היה צריך לבדוק אם אין גם יד יהודית בענין זה? הכתובות האלו שהופיעו על כל-כך הרבה בתים, ובשכונות יהודיות מובהקות, חלק מהן

היו בכתיב אחר לגמרי, בדומה לכתובות שהיו בזמנו נגד היהדות הדתית. מי שבודק את העניינים האלה, צריך לבדוק אם אין יד יהודית בדבר.

בענין ההגירה מעזה - שמענו כאן כמה פעמים כי בעזה היתה תנועה של כ-1,000 איש שרצו להגר לחוץ-לארץ, ודובר על עזרת הממשלה בענין זה, בקשר למכירת הרכוש וכו'. שמענו כמה פעמים מראש-הממשלה, כאילו דובר על ארגון הגירה של 700, 800 עד 1,000 איש מעזה, שרצו להגר אל מעבר לים, והם רצו עזרת הממשלה. הייתי רוצה לדעת מה קרה עם ההגירה הזאת, והאם אפשר לקדם אותה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

ברצוני להעיר כמה הערות, בלי להסיק מסקנות. נדמה לי שההתעוררות המרדנית שישנה לפתע קשורה בדיונים בענין שלנו באו"ם. עם כל גינוי שיש נגדנו במועצת-הבטחון, גוברת התסיסה המרדנית בארץ, כי הם מרגישים את עצמם יותר חזק. אני לא מסיק מזה מסקנות, אבל רציתי לציין את העובדה.

אני חושב שמה שקרה, שירדני רצח את הסנאטור קנדי, מחוץ לאספקט היהודי-הישראלי, שאני חושב אותו לחסור, לא דיברתי עם אף ערבי אחד, אבל נדמה לי כי בתוך הקהילה הערבית בארץ, זה מתקבל כהתלהבות. לאמר, זה ענין שיש בו הרבה יותר. אני מדבר כרגע מהאספקט של האוכלוסיה הערבית.

בקשר לאימאג' של ישראל בעולם עכשיו, שהוא איננו סימפטי לרגל כל-מיני דברים. אינני יודע מה לקבוע ביחס לחוץ-לארץ, הנה חשר אבן היה בחוץ-לארץ וודאי נזכח בדברים, אם היה זמן של טלביזיה בשעת-חירום - עכשיו הזמן. אינני יודע כמה זמן זה עוד יקח, עד שתופעל הטלביזיה, אינני בא לבקר. אבל מספרים לי אנשים שרואים את הטלביזיה הירדנית, שעוברת את העולם הגדול, זו זרועה מבחינת ההסברה, והיה טוב אילו יכולנו להמריץ ענין זה. אנחנו קשורים

בחוק זה ובחוק אחר, היה רצוי שנקבל היתר, ואני מפנה חשומת-לב אלה שמטפלים בדבר.

בענין יארינג, ברצוני להגיד לשר אבן שעומד אחר בקשר: אני אינני מאמין שייצא משחו מזה, השאלה איך הוא ייצא מזה, או יותר נכון, איך אנחנו נצא. ומתעוררת השאלה הזאת: כאשר זה ייגמר בכשלון, שהוא יציג את זה אחרת מאשר כפי שזה מתקבל עכשיו בעולם. העולם יודע את הדבר בצורה פשוטה מאוד: הישראלים אינם רוצים לסגת. כל "הפעקעל" הזה לא נקלט, נקלט בעיקר רק הענין הזה. השאלה לגבי יארינג היא לא מה הוא יביא לנו, אלא הדאגה היא למה שהוא לא יביא לנו. זה לדעתי, מבחינה מדינית, אחד הדברים הגדולים, כי לענין יארינג יהיה רזוננס בעולם יותר מאשר לכל דבר אחר.

שר המשטרה א. ששון :

בענין רצח רוברט קנדי - לפני ארבע או חמישה חודשים, עד כמה שאני זוכר, אינני יודע אם זה נתקבל בוועידת שרי-החוץ של מדינות-ערב, או באחת מוועידות-הפיסנה של ראשי המדינות הערביות, היתה החלטה מפורשת להעביר את הפעילות הערבית מחוץ למזרח-התיכון, למערב-אירופה ולארצות-הכרית. אני מציע לחפש את המיסמך הזה במשרד החוץ, להבליט אותו ביתר-שאת ולתת לו את הפירסום הדרוש.

הייתי מבקש לשמוע משר-החוץ פרטים על נאומו של חוסיין. במשך שלושה ימים היו שלושה נאומים: של נשיא-מצרים, נשיא-סוריה והמלך חוסיין. מתוך השלושה האלה, חוסיין דיבר ברורות על שלום, על הצורך בשלום, והוא פנה אל ממשלת-ישראל בשאלה מפורשת, לדעת מה התנאים שלה.

אני חושב שנאום כזה, שכלל דיבורים כאלה, חייבים היו להביא לתשומת-לב הממשלה ולהעמיד את זה לדיון. חוסיין שואל במפורש מה תנאי ישראל לשלום. כאשר הוא דיבר על הסדר, הוא התחיל לייחס לישראל כוונות שאינן כל-כך נכונות, שישראל אינה רוצה בשלום, אינה רוצה בהסכם, והוא דיבר על הסיכויים בתוך ישראל. אני חושב שעל דבר כזה, מה גם שהיו לנו שיחות, אי-אפשר לעבור לסדר-היום, ולא להביא זאת לתשומת-לב הממשלה ולדיון בממשלה.

שר הבטחון דיבר על המצב ועל המנהיגות הערבית החדשה. יש מצב שהטחים מחולקים. יש שטח ששמו מזרח-ירושלים, שסופח לישראל, ודינו כדין ישראל. ויש שטחים אחרים שהם בירי המימשל הצבאי. במימשל הצבאי יש מי שקובע. בשטח של ירושלים אין מי שקובע. אנחנו אומרים שזה כאילו חלק מישראל. מה שקרה בשבוע שעבר, ערב יום ששי האחרון התגלה שאין יד היודעת מה חובתה ועל מי להטיל את הדבר הזה.

שר התחבורה מ. כרמל:

אתה מתכוון להפגנה?

שר המשטרה א. ששון:

אני מתכוון לערובוכיה המוחלטת, עד כדי כך שהיינו צריכים להעיר את ראש הממשלה כיום ששי בבוקר ולשאול מה עושים. אי-אפשר להשאיר זאת כך שאין מי שיטפל בזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זאת אינני מבין, שר המשטרה אחראי לזה.

שר הסעד י. בורג:

ומי אחראי ליתר המקומות?

שר המשטרה א. ששון:

לא דומה זה לזה. או שהמשור של היועץ לענינים ערכיים יוכרז כאחראי לזה, או ועדת השרים לעניני ירושלים, או אולי צריך לקיים את וועדת-השבועה הקודמת. אי-אפשר להשאיר את המצב כך.

שר הבטחון סיפר היום שקיימת מנהיגות ערבית יותר קיצונית. בירושלים ישנם עכשיו 5 - 4 אנשים שהם שמאלנים-קיצוניים והם מסיחים. מה עושים אחס? איפה נדון עליהם? איפה נחליט מה אפשר לעשות נגדם? איך נגביר את מקורות האינפורמציה שלנו בענין זה. אם אין טיפול בהם, המתונים נגררים אחריהם. ראש הממשלה ודאי זוכר שאמרו כי במסגד ביום ששי עלולים להיות 5000 או 6000 איש. כיוון שהכנסנו כוחות מוגברים היו שם בסך-הכל 450 איש.

שר הבטחון מ. דיין:

ראו צנחנים וטנקים אז נרתעו.

שר המשטרה א. ששון:

ברור שלא נחזור למה שהיה בימי המנדאט, שביום ששי היינו מתחשבים עם הערבים, ואנשים שלנו היו הולכים אל המודיעים ושואלים מה יהיה במסגר. אם ידעו שעלול להיות משהו היו מגבירים את הכוחות. כך היה גם

הפעם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כל הצעה קונקרטית שאתה תציג תובא להתייעצות.

שר המשטרה א. ששון:

בענין אירביר - אני חושב שהיה רצוי, שנרגיש בהסברה שלנו בחוץ-לארץ, שאילולא היו לנו מיקלטים ביישובים שלנו שהופגזו, מספר ההרוגים שלנו היה עולה פי כמה. לדעתי צריך לציין זאת, כדי שלא יחשבו בעולם, שמשום שאצלנו היו רק שלושה הרוגים, ואצלם היו כמה עשרות, כאילו ההפגזות של הירדנים על היישובים שלנו אינן כה חמורות. לולא היה הדבר מאורגן אצלנו, שהנשים והילדים יורדים מיד למיקלטים, עלולים להיות קורבנות גדולים יותר. צריך לציין זאת בהסברה.

שר החוץ א. אבן:

זו רק בעיה הסברתית? אני לא העליתי את פעולת אירביר רק על רמה הסברתית. כלומר, אתה בעד לעשות זאת, ולהסביר שאין להם מיקלטים.

שר המעד י. כורג:

זאת הוא לא אמר. הוא אמר שבין הטיעונים שלך

צריך להוסיף נימוק זה.

שר המשטרה א. יששכר :

אני אמרתי, שבהסברה שלנו אנחנו לא צריכים לתת להם הכשר להתקפות שלהם על ישובים שלנו. אם מכל ההפגזות האלו היו לנו רק שלושה הרוגים, זה לא אומר שמותר להם לעשות זאת. צריך להסביר שאצלנו נמנעים קורבנות הודות לזה שיש לנו מיקלטים.

ד"ר י. ספיר :

דובר פעם שאנחנו נקיים דיון בבעיות ההסברה, אני חושב שהגיע הזמן לעשות זאת.

שר החוץ א. אבן :

רשמתי זאת כסעיף בסדר-היום, יופץ תזכיר ויידושו שעתיים לדיון זה.

תזכיר הממשלה י. עוזאי :

זה סעיף י"ח בסדר-היום.

ד"ר י. ספיר :

יש צורך בזה. הבעיות מסתבכות. מה שחשכנו לנכון לפני חודשיים, שונה עכשיו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

כולם מסכימים לזה, אבל אם על כל דבר, כל עשרים-ואחד חברי-הממשלה ידברו, לא יהיה אף-פעם זמן כדי להגיע לכל ענין.

השר י. ספיר :

בענין ירדן - כמה פעמים דיברנו על שינוי במדיניות התגובה לפי הנסיבות. אני חושש, שאינני רואה אפשרות לתקן מה שנעשה. אם מישהו רוצה לתקן, הוא צריך להביא הצעה שיהיה דיון על צורת התגובה. החלטנו לפעמים החלטות שונות לפי הנסיבות. אני מציע לקבוע כללים בענין זה, שלא נעמוד במצב שתהיה סתירה בין המעשה ובין התוצאות.

באשר לענין הארגונים החדשים. אני חושב שכענין זה אפשר לקבל הערכה של שר-הבטחון. אנחנו מעוניינים לתמוך במנהיגות הקיימת, הוותיקה והיותר-מתונה. איננו מעוניינים בכך, שאנשים אלה שהולכים בדרכים אחרות, יקבלו פרסטיז'ה כזאת שיהפכו למנהיגים. באיזו דרך גילחם נגדם - זו שאלה הרבה יותר מעשית.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

בקשר למנהיגות הערבית והתנועה החדשה - הרושם שלי הוא שלחינם אנחנו מייחסים זאת לרק"ח. אמש ואיתי כמה מהכתובות האלה בשכונת טלביה, ושם יש הלל לצ'ה-גווארה, צ'ה-נווארה יהודי יפה.

שר התחבורה מ. כרמל :

איזה מהיהודים?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

איני יודע. אם זה יהודים ולא רק"ח. נכוון את החקירה לצד "מצפן". כנראה שיש יהודים מחוץ לרק"ח שהולכים לקראת זה. אני מתאר לעצמי שהאנשים שצריכים לטפל בזה יטפלו בדבר. אבל בלי שום ספק שזה מכביר. זה לא היה בבית אחד, אלא בשורה של בתים, והם עשו זאת בסבלנות רבה, וזה צריך לקחת יותר זמן מאשר להניח כמה מוקשים.

מה שנוגע לירושלים, ובקשר למה שאמר השר ששון - נדמה לי שבירושלים השמירה היא בידי המשטרה. האחריות היא על המשטרה, והאחריות הפוליטית היא על שר-המשטרה. במידה שהוא רוצה התייעצות או העניין תלוי בהתייעצות, הוא יכול להתייעץ עם ראש-הממשלה. ואם יש דבר הרבה יותר רחב, ישנה ועדת-ירושלים.

שר המשטרה א. ששון:

המשטרה לא מנהלת שיחות על המדיניות בירושלים,

זה נעשה במסדר ראש-הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מה זה שייך לשיחות?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני לא מדבר על שיתות. אני מדבר על סורים לגבי הפגנות ומניעת הפגנות. אולי לא היתה ברירה, אני הייתי מאוד מודאג כאשר שמעתי בראדיו, שבשער-המוגורבים ירו באוויר. טוב שירו באוויר ולא באנשים, אבל צריך היה להיות שם קצין שיכין שירות בנכול שבין הר-הבית ובין הכותל המערבי, זה הדבר האחרון שצריך לעשות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

בשער-המוגורבים עומדת המשטרה הצבאית.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

לא איכפת לי מי, כנראה שעשו זאת יהודים.

שר המשטרה א. ששון:

לא שם ירו עליהם.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני יודע מה שקראתי בעהון ומה ששמעתי בראדיו.

שר המשטרה א. ששון:

תואיל לשאול ואל חסמוך על עתונים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לא היתה בענין זה שום הכחשה.

שר המשטרה א. ששון:

היו שם 50 איש, והיתה בעיה לפזר אותם, אז ירו שתי יריות באוויר והתפזרו, אבל זה לא היה ליר שער-המוגרבים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זו לא ביקורת על שר-המשטרה, אבל התוצאה היא ביקורת על המשטרה. היתה ידיעה שהיו שם יריות. אני לא צריך לשאול, כיוון שאני חבר-הממשלה ויכול לשאול. הקהל הגדול שיושב בארץ, והעולם הגדול שומע שבשער-המוגרבים, שהוא המקום המאחד את הכותל-המערבי ואת הר-הבית, היו יריות. אם לא - היה צריך להכחיש זאת ולפרסם מה היה.

אנחנו חוזרים וחוזרים לענין ההסברה. אני חושב שאם נגיע לפעיה ההסברה, אני אציע שההסברה צריכה להיות בחוץ ולא הממשלה צריכה לעסוק בהסברה. אנחנו כל הזמן עוסקים בהסברה בממשלה. הממשלה צריכה להחליט.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול:

לגבי אירכיד - מלאה עכשיו שנה למלחמת-ששת-הימים, ובכל העתונים בעולם כתבו על שנה זו. היו מאמרים רבים בעתונות וגם תכניות בטלביזיה, ובדרך-כלל לא דובר על נסיגה של ישראל. היו דברים על-כך, שנאצר שנוצח עשה מיפגן, ושאלו כיצר זה שמנוצחים עושים מיפגנים. אבל ענין אירכיד עשה רושם לא-טוב. בשתי ארצות אמרתי בחשוכה לשאלות, שאם

מפגזים ישובים שלנו - מותר לנו לשחק את מקורות-האש. אז הם אמרו: אתם מפגזים אוכלוסיה של עיר. על זה לא הגבתי, ואמרתי שאינני יודע את הפרטים. כיוון שזה קרה בפעם הראשונה, ואני בטוח בזה, שהוטטכ"ל נהג באחריות ובתבונה, והאישור לפעולה זו היה מתוך אמון בו, אין שום סיבה לגרוע מהאמון הזה, אבל הענין עצמו, שאנחנו מפגזים עיר אזרחית, במצבנו הנוכחי...

שר הבטחון ט. דיין:

לו אני הייתי בחוץ-לארץ והיו שואלים אותי, לא הייתי משתמש בזה, שכאשר מפגזים אצלנו ישובים, אנחנו מפגזים בתוחכים. מתי הפעילו אצלנו תוחכים?

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול:

לא אמרתי שאנחנו מפגזים בתוחכים, אמרתי שאנחנו מפעילים אווירונים כאשר מפגזים ישובים שלנו. הענין אינו קל. ההסברה אינה יכולה להיות על דברים שאינם קלים.

שר הבטחון ט. דיין:

גם למצוא דרך לחיות בעמק-הירדן - זה לא-קל. אין לנו דרך.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול:

אמרתי שהמצב קשה מאוד. בכל מקום, כאשר שאלו אותי, אמרתי שהייתי רוצה לראות עם שחי בתנאים כאלה, שיש טרור ויש הפסקת-אש.

מלה אחת לגבי חברון. אמנם שר-הדתות, שר-העבודה והשר בגין נתנו ברכתם לפעולה הפרטיזנית הזאת, ושר-הדתות אפילו הביא לשם משנה כדי שילמדו, אבל אין זה אומר שהדבר קיבל את ברכת הממשלה. הממשלה הזאת לא החליטה על התנחלות בחברון. לא שמעתי שנתקבל משהו בענין זה בשתי הישיבות שלא הייתי. אחד הרכבים החמורים הוא, שהיו שלושה שרים שעודדו פעולה פרטיזנית זו. אינני חושב שאנחנו צריכים להגן על הדבר הזה. ההודעה שתקוע מסר, היתה טובה מאוד. מחר עלולים לעשות זאת גם במקומות אחרים. יכול להיות שפעם נשב ונחליט על זה, אז תהיה החלטת הממשלה.

שר הסעד י. בורג:

אל תפחד, לא יעשו זאת גם במקומות אחרים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני לא מפחד, לעת-עתה אינני רואה את המתנחלים הרכים גם בגוש-עציון.

עוד שתי הערות. הוויכוח שהיה בממשלה לפני שנסעתי לחוץ-לארץ, פורסם בכל העתונות הכללית, ולא רק היהודית, בכל הארצות, וזה לא הוסיף לנו.

הערה שנייה, כאשר ביקרתי בבואנוס-אייירס, דיברו אתי אנשים על הספר שהממשלה החליטה לאסור את הופעתו, ושנגד זה הוגש בג"צ. דיברו אתי לפחות עשרה אנשים חשובים בחרדה בלתי-רגילה, והם אמרו שאנחנו איננו יודעים איזו שואה זה עלול להמיט על היהדות שם, אם הוא יזכה בבג"צ והספר הזה יופיע.

דו"ש י. גלילי:

אני הייתי מבקש משר-הבטחון לומר לנו - אם הוא יודע - היש המשך כלשהו, או סימנים כלשהם, לרצון היורדים, מבחינת ההתנהגות של המימשל והצבא, לאחר השיחה של שני הרמטכ"לים? אנחנו יחסנו חשיבות רבה ביותר לפגישה זו, בהנחה שהיא עשויה אולי להביא לידי השקטת הגבול. והנה, הפגזה במרגמות ובארטילריה על שמונה ישובים - זה לא מלמד על שינוי לטובה. האם יש איזו אינדיקציה? הייתי מבקש משר-הבטחון להשכיל אותנו בנדון.

שד הסעד י. כוונג:

בעקבות דברי שר-המשטרה - אינני בקיא, גם אין זה מתפקידי להיות בקיא, עד כמה הטיעון שלו נכון או לא-נכון, אבל עצם העובדה שהוא מרגיש כך, אינה עובדה משמחת. אני רוצה לנסח את הצעתי בצורה כזאת: ראש-הממשלה יבדוק את הסידורים, - סדרי הבטחון השוטף וכו', - הקיימים בירושלים-המזרחית. אני מנסח זאת כך כדי לא להיכנס לריב סמכויות בין המשרדים. לי מספיק שיש מישור שחשב כך, על-מנת שהעניין הזה יוכרע. שר-המשטרה אמר מה שהוא אמר, יתכן שהוא צודק, וייתכן שאינו צודק, אבל הפסיכולוגיה של שר-המשטרה בעניין זה היא בשבילי 'מר-חום'. יכול להיות שהמד-חום לא-טוב. אני מציע שראש-הממשלה יבחון את הבעיה ששר-המשטרה העלה, יחליט או יכוון או ימליץ, מה שהוא רוצה.

היות ואני "דואג לעבודה" לראש-הממשלה, אני רוצה לומר עוד משהו. אני מאוד במצב-רוח לא-טוב לגבי התארגנות קבוצות מסוימות של הסטודנטים, שבמצב-רוח מסויים או בקונסטלציה מסוימת, עלולים לעשות מה שהיה בצרפת. אני רוצה שראש-הממשלה, דרך הוועות שלו, יתעניין בזה.

אני חושב שאנחנו לא נסיק מסקנות מוקדמות בעניין הרוצה, כי יכולות עוד להיות הפתעות מעניינות ביותר לגבי מי שעומד מאחורי זה, אם הוא לא אינדיבידואל אלא חלק של קבוצה. אינני רוצה שיעשו לנו פאניקה, כמו ה"לימונד", למרות שזה די חמור, עובדה שמצאו את רוצחו של ד"ר קינג, ויכול להיות שגם כאן יהיו גילויים שאולי לא יהיו נעימים. אני מציע לא להיכנס לפאניקה.

הייתי רוצה לדעת אם שר-החוץ יכול לספר לנו מה היה בינו לבין שר-החוץ ההולנדי, איך הוא התרשם מהמקומות שהוא ביקר בהם.

ראש הממשלה ל. אשכול :

בעניינים הללו, כמו אירכיד, טוב היה שנלמד מן העבר על העתיד, וכאן אפשר להגיד: "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו". זה חרה לי כאשר היה ענין סוריה והפלנו ששה אווירונים, ומישהו מהטייסים אמר שהוא חוץ תנופה, הגיע כמעט עד דמשק. דובר על זה באי-רצון בוועדת-החוץ-והבטחון של הכנסת וגם פה.

הקשבתי היטב לדברים, ואני מבין ששר-הבטחון גם-כן לא היה מאושר מזה, אבל זו מלאכה שאי-אפשר תמיד לדעת כיצד תתפתח בסוריה לא שאלו אף-אחד, ובשביל "ג'ט" המרחק איננו גדול.

אני רוצה להגיד בזה, שניזחר בהערכה ובקביעת דברים, כי הדברים אחר-כך מתפשטים, ולפעמים, לעיתים קרובות לא למה שמתכוונים, אבל זה הולך מפה-לאוון וזה מגיע לאן שלא צריך להגיע. כפי שאמר השר קול, זה לא הוסיף לנו כבוד, לא בעתונות בחוץ-לארץ וגם לא אצל היהודים. כולנו מבינים, שלו לא היו 50 הרוגים ו-70 פצועים, היה יותר טוב. אני שמעתי מהרמטכ"ל, שבעצם התותח הרוסי הזה, שהפעילו אותו 2-3 דקות, חשבו שהוא ברגע מוציא כן-וכך פגזים,

ומתברר שהוא מוציא הרבה יותר. גם הוא יכול להגיד שהוא לא התכוון לזה. זה מצטרף ומצטבר עכשיו לכל-מיני דברים, וזה רע.

אני לא מבין בדיוק למה שר-המשטרה מתכוון. כרגע יש דברים גם בשטחים הגדולים, ושר-הבטחון גם-כן אומר, שהוא רוצה להתייעץ על איזה דבר, כאשר הוא רואה שהמצב מתוח. אז יושבים, או כל הוועדה, או שלושה אנשים. גם פה היה כך. אלי באו ביום ה' בערב ואמרו: ישנן שמועות שמחר עלול להיות מתוח. זה היה בתל-אביב, ואני אמרתי לכנס החייעצות קודם-כל עם שר-המשטרה, המפקח-הכללי של המשטרה, וביום ששי ישבנו שתיים ודיברנו, ואף הוצעו הצעות. תודה לאל שלא נזקקנו לכל דבר. אבל אם יש לשר ששון דברים מסביב לזה או נוסף לזה, או שהוא רוצה להוסיף איזה דבר שטעון בירור - בבקשה, נדע למה הכוונה.

אעשה מה שאפשר לעשות וצריך לעשות. בדרך הטבע ייאמר, שבירושלים המשטרה אחראית. זה קיים אפילו בנצרת, כאשר אנחנו פתוח-או-יותר ביטלנו את המימשל הצבאי. אמרנו אז: חוק החירום קיים, ואם המשטרה מרגישה כרגע מסויים שהיא צריכה עזרה מהצבא - אז היא פזנה. דיברנו על זה ביום ששי. אז היו בעיר העתיקה גם צנחנים וגם דברים אחרים. וזה ודאי גם-כן עשה את פעולתו, מסתבר שבאו למסגר רק 450 איש, כאשר אחרים חשבו שיהיו שם אלפים. "המורה" בענייני בטחון במקום הוא-שר-המשטרה. אם משהו חסר לך, תגיד לי או לממשלה מה צריך לעשות. זה לא שייך לשיחות, לא עם יארינג ולא עם נוסייבה.

שר הבריאות י. ברזילי:

אני מבין שתהיה לנו שיחה על ענייני ההסברה. אפשר להסביר ודאי, ואולי יותר טוב, אבל יש כמה דברים, כמה עובדות וכמה פעולות, שבמידה שהן פעולות חמורות או פעולות שלא צריכות להיעשות, אי-אפשר לזקוף את המחדל על ההסברה, אם כי אני מקבל, שגם מישגים יש הכרח להסביר בחוץ.

לפעמים אנחנו עושים לעצמנו דבר זה קל-מדי. אם לנהוג כמו שאמר ראש-הממשלה, שניזהר, ויאל תדון את חברך עד שתגיע למקומו", בעצם היינו צריכים לומר, שאנחנו צריכים לקבל בדיעבד כל דבר שקורה.

אני יודע, שאילו שר-הבטחון היה יודע שהיה מגיע להפעלת מטוסים, לא היה עושה את שני הדברים גם-יחד. במקרה זה אני לא יודע, אם לא צריך בכל-זאת לדאוג להפעלה מיידית של הממשלה או של ועדת השרים לענייני בטחון.

שר הבטחון ט. דיין:

אם מפגיוס את אשדות-יעקב ועוד ישובים, אנו נגיד שנחליט איך לשחק את האש על-ידי ישיבה? מה אני יכול לומר לרמטכ"ל, כאשר הוא אומר לי בטלפון שהוא אינו רוצה להפעיל את חיל-האוויר, והוא אומר שיש לעשות פעולה, כדי לשחק את האש על שמונה קיבוצים, אגיד לו שנעשה ישיבה? על מה תהיה ההתייעצות? מה היית יודע בהתייעצות הזאת? אני לא העזתי להגיד לו, כי הידיעות היו אצלו...

שר הבריאות י. ברזילי:

אולי הישיבה הייתה אומרת שבכל-זאת עדיף

חיל-האוויר.

שר הבטחון ט. דיין:

בשביל זה הייתה צריכה לדעת למה הרמטכ"ל אינו רוצה להפעיל את חיל-האוויר, ואילו ידיעות היו לו בענין ה"מיגים", ואני לא אעז בטלפון לשאול אותו למה. מה תועיל ההתיעצות? בשעה שמפגזים שמונה ישובים, והרמטכ"ל אינו רוצה להפעיל את חיל-האוויר, לא צריך להגיב על ההפגזה?

שר הבריאות י. ברזילי:

בכל-זאת יש נקודה אחת, והיא נקודה שנוגעת לעתיד. בכל-זאת, זה יכול לקרות עוד הפעם, ובפעם הזאת יכול להיות שיקול-דעת של יחיד, שאינו נכון. מוכרח להימצא דרך של התייעצות דחופה ביותר, אם לא בפורום רחב - אז בפורום מצומצם שקובע את ענייני הבטחון והחוק.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מסכים, אבל אז היה צריך לאותו פורום להביא את הרמטכ"ל, להביא את השיקולים, וזה היה תוך כדי הפגזה. אני מסכים אילו זו הייתה הצעה לתגובה למחרת היום, אבל אם מפגזים, והרמטכ"ל אומר שאינו רוצה להפעיל את חיל-האוויר, אז אני אגיד לו: "כל זה תעשה אחרי ישיבה".

שר הבריאות י. ברזילי:

אחרי שאמרתי זאת והצטרפתי להצעת שר-החוק בענין אירביר, אני רוצה לשאול: האם יש הסבר - שר-המשטרה דיבר על-כך - שהנה חרסיין מופיע כצ'מפיון השלום, והוא מחכה לדעת מה התנאים שלנו. אנחנו יודעים שהרמטכ"לים נפגשו, ובהמשך לשאלתו של השר גלילי, אני שואל: מה ההסבר שיש למשרד החוק ולמשרד הבטחון. האם זה לא היה קשור בהיסטוריה של יום-השנה למלחמת-ששת-הימים? האם הייתה אינפורמציה כזאת? איך אנחנו מעריכים מה כאן קורה? זה משחק כפול? הוא מוביל אותנו באף כהצעת-השלום שלו?

השר י. גלילי :

הוא מנסה.

שר הבריאות י. ברזילי :

או שיש אולי קצונה פרטיונית, שאינה משלימה עם הקו שלו. האם יש מישהו שיכול לענות על שאלות אלו? אני מצטרף כאן, אולי מזווית אחרת, לשאלתו של השר גלילי.

שר התחבורה מ. כרמל :

האם אנחנו יודעים היכן תקועים המגעים החשאיים

שלנו עם ירדן?

ראש הממשלה ל. אשכול :

נרמה לי שפעם נצטרך לדבר על העניינים האלה עוד הפעם. נצטרך לעשות זאת מתי-שהוא.

שר החוץ א. אבן :

לגבי השאלה של השר ארן...

ראש הממשלה ל. אשכול :

בינתיים הוא הלך כבר.

שד החוץ א. אבן :

לגבי יורן - אנחנו מתעקשים להמשיך את המגע, אבל נצטרך להביא לממשלה, או למוסד שייבחר בשם הממשלה, את התוכן של המגע, אבל מהצד ההוא יש רצון להמשיך את המגע, ואפילו רמזים ברורים, הזמנות, בקשות. נוסף על-כך, הירדנים אומרים ליארינג, כי הם מבקשים אותו לא לשאול ולא לדחוק את הקץ, ולא לחדש את הדיון הבינלאומי, ולא לחדש את שליחותו, הואיל והם סבורים שאולי יגיעו להכרה הדדית של תנאי-השלום עם ישראל. העובדה שיארינג שקט ואינו לוחץ, ואין מועצת-הבטחון מתכנסת, נובעת לא-מעט מעובדה זו. על-כן יש משמעות לשאלה שהוא כיוון אלינו בנאומו: מה התנאים שלכם? זו תשובה מילולית על השאלה שהוא מכוון אלינו במסגרות אחרות.

אמש סיפר לי ראש-אמ"ן, כי מאז פגישת הרמטכ"לים יש מאמצים מוגברים שלו לנער את חווצנו מה"אל-פתח" ולמנוע בעיקר השתתפותם של גורמי הלגיון במעשי-החבלה.

לגבי המשמעות המדינית של התקרית האחרונה, אינני סבור שהמשמעות המדינית היא דווקא הנותנת, שהרי אם עוקבים אחרי ההשתלשלות של המהלך, אין כאן רושם של הכרעות מדיניות מרכזיות. זה מתחיל כך, לפי התיאור שלנו של ההשתלשלות הקרב, פתיחת-אש מצד קבוצה קטנה לעבר עובדים חקלאיים בצד שלנו, חשובה על אש זו - זוהי החוליה הראשונה. אחר-כך אש מוחצת של מרגמות. השלב השני הוא ארטילריה, נפתחת אש ארטילרית לעבר מוצבים בעמדות, ואז נפתחת אש ארטילרית על ארבעה ישובים, ואחר-כך על עוד ארבעה ישובים. כלומר, מדובר באסקלציה שראשיתה בהתפתחות קטנה. ספק אם התכנסו בעמאן כדי לקבוע שאלה שירו הם מאותו מקום. מה ההוראות שלהם לגבי אסקלציה - זה ענין אחר. אינני סבור שאפשר ללמוד כאן דבר חיובי או שלילי לגבי עצם הבעיה של הסכם-שלום. אני חושב

שהדברים מופרדים בעיקר לגבי האסקלציה הזאת, כפי שכל אסקלציה צריכה להיות.

אינני סבור שהשגריר תקוע היה צריך להזדהות יותר

עם "המתנחלים" מכפי שהוא הזדהה. אני חושב שזה די. אנב, חברון מוצגת - ואדבר על זה ביתר-הרחבה בדיון על ההסברה - כסימן לחולשת מדינת-ישראל, שהרי נוסף למוניטין שיצאו למדינת-ישראל, פעם ראשונה מאז קום מדינת-ישראל מדובר על ממשלת-ישראל סבחינת כושר הכרעתה, והתמונה המצטיירת היא, שהממשלה הזאת היא הרחבה ביותר והחלשה ביותר מכל ממשלות-ישראל. יש מאמרים בכל העתונות, שבגלל ההרכב הרחב וההסתעפות הרחבה, והרצון להקיף באופן אינציקלופדי את כל הדעות - ספק אם הממשלה תוכל להכריע. זה הולך גם מהשגרירויות כאן. אנחנו קולטים מה שהם מוסרים. אפילו ידידים שמדברים אתנו, כמו לאנדס ונציגי סקנדינביה, אומרים: "עכשיו יותר קשה לכם להחליט מאשר קודם, ואנו מכינים שאין לכם יכולת עמידה בפני גלים מסויימים בדעת-הקהל". ענין חברון מופיע בעיקר כדוגמה לעוצמת ההכרעה שמושמטת מהידיים. על זה אדבר יותר כאשר אדבר על ההסברה.

אלה הדברים העיקריים. לגבי הדבר הראשון, אני

בכל-זאת חושב, שההחלטה להפגיו עיר מאוכלסת גדולה, יכולה לשמש נושא להתייעצות עם ראש-הממשלה, ואולי עם שר-החוץ. היתה מסורת כזאת. כפי שאמר השר ברזילי, יש אישור-ביניים בין כינוס ועדה והתייעצות דחופה, ויש להציע הליכי התייעצויות דחופות ומצומצמות.

שר הבטחון פ. דיין:

השר גלילי שאל על המשך המגע הירדני ומה שידוע

לנו. שר-החוץ נגע בזה. היתה פנייה של המלך חוסיין אל ה"אל-פתח", והוא ניהל אתם משא-ומתן, שלא יפעלו בבקעת-הירדן, אלא יפעלו בתוך ישראל. על זה הוא ניהל אתם משא-ומתן. אינני יודע אם הוא התכוון רק לגדה-המערבית, או בקו-הירוק. הוא אמר שהוא יגיש מלוא העזרה ל"אל-פתח" אבל שלא יפעלו משטחי הירדן. המשא-ומתן

נכשל. ה-אל-פתח לא הסכים, ומצרים פעלה לטובת ה"אל-פתח" ומיהרה להאשים ולהחשיד את חוסיין, שהוא רוצה לבלום את פעולותיו של ה"אל-פתח". זה מבחנה עובדתית. הוא ניסה ולא מצא.

יש לי חמיר קושי, וגם עכשיו, להגיב אחרי דברי שר-החוץ. קודם-כל בענין האסקלציה. זה נכון, שכאשר יורים ויורים חזרה משני הצדדים זה עלול לגרום לאסקלציה. אבל רבותי, ממשלת-ישראל, בכל-זאת כאשר המצרים אינם רוצים לירות בגיזרה המצרית, אז שם שקט כבר חודשים, חוץ מאשר כאשר חיילים שלנו נכנסו לתעלה להתרחץ, והם ירו בהם. כאשר הסורים אינם רוצים לירות בגבול הסורי - שקט שם. כאשר בערבה לא רוצים לירות - גם שם שקט. אבל אם הלילה עברו ששה אנשים את הגבול משם הנה, וזה כבר אחרי ה-4 ביוני, וליד שער-הגולן שני אנשים יצאו לעבודה, וירו בהם, ופגעו; אפשר לא לעבוד, אז כעבור יום-יומיים אנחנו עומדים מול ישובי עמק-הירדן, והם טוענים: כשביל מה אתם, צה"ל, נמצאים פה, שיהרגו בנו ואתם לא עונים? כמובן, כאשר אנחנו עונים, אפשר אחר-כך למשוך בכתפיים ולהגיד: אני יודע מי אשם בזה? כאילו צה"ל אינו רוצה להשקיט את הגזרות האלו. אין דבר שאנחנו רוצים יותר מאשר להשקיט את הגיזרה הזאת, מכל הגזרות, את עמק-בית-שאן ואת עמק-הירדן.

אמרתי קודם, כאשר אני רואה שהם מדווחים דיוותים לא-נכונים, סימן שאין להם אישור מהמלך לירות. אני רוצה להביא דוגמה. מפקד-פלוגה-סדירה נותן הוראה לפלוגה שלו להוריד אנשים עד לירדן, ואם תיפתח אש מצד ישראל - לירות על כל מטרה. כלומר, בעובדים, באזרחים וכו'. עד כמה שאנחנו מבינים, דרג של מפקד-פלוגה, קפיטן בצבא הירדני, ששולח 30-40 איש לפתוח באש, אם הצד השני פותח באש, ונותן פקודה לפתיחה באש על כל העובדים שלנו, לך וחברך איך ומי ירה את היריה הראשונה, כאשר אומרים: אחרי היריה הראשונה אתם חופשיים לירות בכל מטרה שהיא. מפקד-הפלוגה נותן הוראה לאנשים לירות, ואז אומרים שאחרי היריה הראשונה, הם ירו את היריה השנייה.

זה מתקשר לשאלה, מה אומר ומה רוצה חוסיין. אם חוסיין ומפקד-הלגיון ירצו - הם יוכלו להשתלט, ואז עמק-הירדן יהיה שקט כמו הסואץ ובמו מקום אחר. אם לא יוכלו או לא ירצו - ובמשא-ומתן הזה שואש-אמין סיפר עליו לשר-החוץ, אני בטוח שראש-אמין סיפר לו גם איך נגמר. לא רק שהמלך ניסה, אלא גם שהוא נכשל, וזו התבוסה. זו האמת. לא רק שחוסיין עושה מאמצים, אלא אותה ידיעה גם אומרת איך נגמרו המאמצים, וה"פתח" אומר: לא רוצה. לא שהמלך רוצה, אלא הוא ניסה ונכשל בפעולתו.

520. מעמד המקומות הקדושים לנוצרים בירושלים

שר החוץ א. אבן:

יש ענין שמחייב אישור הממשלה. חברי-הממשלה ודאי זוכרים, כי פעם דנו בשיחות שקיימנו עם נציגי הוואתיקן, לגבי המקומות הקדושים. הללו ביקשו את אישורנו, וביקשו שנאשר עקרונית מושג של מעמד דיפלומטי למקומות הקדושים. הממשלה אישרה ואמרה שאפשר לדבר עם נציגי הוואתיקן באותה לשון, וכך דובר גם פה עם נציגי הכנסיות כאן.

אם הדבר הזה לא יצא לפועל, זה לא בגלל המכלול בינינו ובין הוואתיקן, אלא כיוון שהוואתיקן לא הצליח לאחד את כל הכנסיות מסביב לנוסח אחד. אף-על-פי, יש לנו ענין, ועצם הדיון של המהלך הזה חסך לנו בכל החודשים האלה את מלוא הפעלת לחץ הוואתיקן. עובדה היא שהכס-הקדוש היה מסוגל לעשות הרבה יותר נגדנו מאשר עשה. אפילו כריבורים על ירושלים לא חשנו את הגורם הקתולי. והיינו מותקפים מטעמים מדיניים על-ידי ירדן ועל-ידי בני-ברית של ירדן.

אנשינו המקיימים קשר עם הוואתיקן אומרים שצריך לתת להם חומר לקיום המהלך, אפילו בלי ודאות ובלי סיכוי שיחתמו אתנו על הסכם. יתכן שיהיו שני הסכמים שלהם עם הכנסיות ושלנו בתוך האזור. דו-השיח עצמו הוא

חיובי.

על רקע זה עובד נוסח, בהתייעצות עם שר-המשפטים, עם שר-הדתות ואתי, ואתמול הובא הענין בפני ראש-הממשלה.

אנחנו מציעים שבמהלך הנוכחי נציע להם את הנוסח הזה כבסיס להסדר לגבי המקומות הקדושים של הנצרות בירושלים.

יש עוד יתרון למהלך הזה. בשיחות עם ירדן אנחנו צריכים להוציא מראשה של ירדן, את המושג, שכאילו לירדן יש שייכות לא רק למקומות הקדושים המוסלמיים. יש לחוסיין עריין תקווה - לגבי המקומות הקדושים ליהודים הוא ויתר, אני מניח, - הוא חושב שיש לו חלק ונחלה בתחום המקומות הקדושים לנוצרים. עלינו גם לומר לערבים ולירדן, שלגבי המקומות הקדושים כלפי הנצרות, דין-ודברים לנו עם נציגי הנצרות, ולגבי חוסיין והגורמים המוסלמיים - הנושא הוא רק המקומות הקדושים למוסלמים.

מטעמים אלה, הואיל והמיסמך הזה מנבש עמדות שנובשו בממשלה, אני מבקש שתהיה אפשרות להניד לנציגינו, לומר לוואתיקן שזה WORKING PAPER, כיצר אנחנו רואים את הענין.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

נדמה לי שוויכות על בעיית המקומות הקדושים בצד ירדן, אנחנו לא מספיק מנצלים את החילול הגדול שנעשה על-ידי ירדן, כדי להביא זאת לידיעת העולם.

בקשר למשא-ומתן עם הוואתיקן, יתכן שצודק שר-החוץ, שצריך הייתי להיות בזמן עיבוד הטיוטה, לא הייתי.

אני מניח שזו טיוטה טובה, עדיין לא עיינתי בה, אני צריך ללמוד אותה, אבל ברצוני להעיר הערה אחת.

אני הייתי חושב שצריך להיזהר לא ליצור מונופול לוואתיקן על כל הכנסיות בארץ, כי על-ידי-כך נרגיז את היוונים-אורתודוקסים ואת הארמנים, שבשבילם זה עקרון חשוב שהם עומדים עליו, שהוואתיקן לא ייצג אותם. אני מסכים, שאת מי שהוואתיקן יכול לייצג - ייצג הוואתיקן, אבל לא את כל הכנסיות, כי אחת מחר נסתכסך עם היוונים-האורתודוקסים, שרואים את עיקר קיומם בעצמאותם, ואינם רוצים שהוואתיקן ייצג אותם. הם אומרים שהם יותר ותיקים בארץ, ונם כאשר מדובר בתושבים נוצרים, שהרוב בהם הם יוונים-אורתודוקסים.

שר החינוך והתרבות ז, ארל:

המיסמך הזה שמונח לפנינו, הכותרת שלו היא:

THE HOLY PLACES OF CHRISTENDOM IN JERUSALEM. אבל בגוף המיסמך, למשל בסעיף 4, מדובר על המקומות הקדושים בכלל, ולא רק בירושלים. נאמר: -

ISRAEL PUBLIC AUTHORITIES, INCLUDING POLICE, WILL NOT INTERFERE IN ANY
MATTER CONCERNING HOLY PLACES OF CHRISTENDOM.

האם זה בכוונה?

שר החוץ א. אבן :

גם הכותרת צריכה להקיף את כל המקומות. על זה אני מדבר, הכותרת מדברת על המקומות הקדושים בירושלים, אבל התוכן מדבר על כל המקומות. אני מפנה את חשומת-הלב לכך. גם בסעיף 2 מדובר על המקומות הקדושים לנוצרים, THE HOLY PLACES OF CHRISTENDOM, ולא מודגש ענין ירושלים. את הכותרת אפשר להסיר, ואז נשאר התוכן. התוכן אינו מדבר רק על ירושלים, אלא חל על הכל. הייתי רוצה לדעת אם לנצרות יש אותו מעמד כמו לירושלים. יתכן שמה שנותנים לירושלים, לא נותנים למקומות אחרים.

שר החוץ א. אבן :

הכוונה היתה לצמצם זאת לירושלים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

אז בכל מקום צריך להוסיף את ירושלים, למען מנוע

אי-הבנות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני לא-כל-כך בטוח.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

גם שר-החוץ אמר כך.

שר החוץ א. אבן :

אולי נחליט להכליל זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אבל, היעלה על דעתך, שאם נדבר עם הפטריארך היווני, שיש לו מקומות קדושים בירושלים, בנצרת, בכפר-תבור וכו', שהוא לא יגיד שכל המקומות הקדושים האלה, יש להם סטאטוס מיוחד בשבילי?

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

השאלה אם אלה שניסחו זאת חושבים שמה שנותנים בירושלים נותנים גם במקומות אחרים. אז זה צריך להיות בהכרה, ולא דרך-אנב. אני חושב שלא, כאשר יישבו וירוונו בזה, נדבר, זה לא אותו הדבר.

יש לי שאלה לשר-החוץ. המיסמך הזה ודאי יתפרסם.

שר החוץ א. אבן :

הוא לא יתפרסם.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

אתה בטוח? אני יודע שחריף יש לא רק בארץ אלא גם ברומא, האם לא צריך להיות בעת-ובעונה-אחת דוקומנט אחר, המדבר על המקומות הקדושים לאיסלם?

שר התחבורה ט. כרמל:

זה לא קשור, זה יהיה במשא-ומתן.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

עוד בלי המשא-ומתן.

שר המשטרה א. ששון:

האם ה-WORKING PAPER הזה מכון רק לוואתיקן, או גם לכנסיות הארמנית והיוונית-אורתודוקסית? כזכור, שתי הכנסיות האלו הגישו לנו תזכיר לפני כמה זמן, בו הן ביקשו לקבוע את הסטאטוס שלהן. יוצא שדווקא הן קשורות בחשעים אחוז מהמקומות הקדושים, ולוואתיקן יש רק עשרה אחוז, ויוצא שאנחנו פונים לעשרה אחוז, ואת החשעים אחוז משאירים תלויים ועומדים.

האם אנחנו מעבירים מיסמך כזה גם ליוונים-אורתודוקסים ולארמנים, כדי שנוכל גם אתם לרון בענין זה?

כיון שזה WORKING PAPER אני רוצה להפנות את חשומת-הלב לסעיף 4, בו נאמר: ISRAEL PUBLIC AUTHORITIES, INCLUDING POLICE, למה צריך להדגיש באופן מיוחד את המשטרה? האם המשטרה איננה בין שאר ה-AUTHORITIES? אני מציע להוציא זאת.

ד"ר י. טפיר:

בקשר להצעת-ההסכם עם הוואתיקן - קודם-כל אני רוצה להעיר, שענין ירושלים נזכר במיסמך הזה כמה פעמים, ולא רק בכותרת. זה נזכר בסעיף 1, ואחר-כך נזכר פעמיים בגוף המיסמך.

אם אני מכין נכון, זו הצעה שתוגש לכל הקהילות הדתיות, ואין פה אף מלה לגבי הוואתיקן. כמובן שאי-אפשר לעשות הסכם רק עם הוואתיקן. בסעיף 4 נאמר: THE HEAD OF CHRISTIAN RELIGIOUS COMMUNITY IN ADMINISTERED IN FULL AUTONOMY BY THE RELIGIOUS COMMUNITIES CONCERNED. השאלה מה פירוש המושג מקומות קדושים.

שר החוץ א. אבן:

ישנה רשימה של ממשלת-המנדט ושם הוגדר הדבר. אני מתכוון לשטח ששייך למקום הקדוש. האם הסטאטוס המיוחד יינתן לבנין, לבנין עם החצר, או לכל הסביבה? זה לא מוגדר. הטריטוריה שניתן לה הסטאטוס המיוחד צריכה להיות מוגדרת. OR AT THE REQUEST OF A HEAD OF A CHRISTIAN RELIGIOUS COMMUNITY. בסעיף זה יש עוד דבר - יש מקומות שהם קדושים לכמה COMMUNITIES, כמו למשל הקבר-הקדוש. יש שם שלושה-ארבעה בעלי-בתים, וכל-אחד יש לו דעה שם.

דוד י. ספיר:

אני רואה בסוף סעיף 3, שמדובר על הפרוטוקול, שיוענק להם: DIPLOMATIC PRIVILEGES AND IMMUNITIES LAID DOWN BY THE VIENNA CONVENTION ופה טוב הפעם מדובר על THE HEAD OF A CHRISTIAN RELIGIOUS COMMUNITY IN JERUSALEM. זה לא ברור במקרה זה, האם הסטאטוס הדיפלומטי הוא רק לראש-הקהילה, או לראש-העדה? בסוף הסעיף הזה נאמר: FOR THE HEADS OF MISSIONS המשפט הזה לא ברור.

באופן כללי אני חושב שאפשר לקבל זאת.

שד המשפטים י.ש. שפירא:

המיסמך שלפנינו מטפל במטריה דליקטית ביותר, אשר מצד אחד ישנו הוואתיקן, שיש לו השפעה על ארבעים מדינות קתוליות. אינני יודע מה גודל ההשפעה בכל מקרה ומקרה. על-כל-פנים, זו יכולה להיות השפעה לרעה. אנחנו בעניין זה צריכים להיות זהירים מאוד.

מאידך גיסא, הוואתיקן הוא הגורם החלש ביותר מבחינת המקומות הקדושים לנוצרים בארץ. יש להם אחרוים מעטים. ישנם בעצם שלושה גורמים עיקריים, ואלה היוונים-אורתודוכסים, הפרנציסקנים הקוסטוריום של טרסנטה מתמרדים לכפיפות לוואתיקן. פה ישנה מלחמה בין שני הדברים. הוואתיקן רוצה להיות ה-SPOKESMAN של כל הנוצרים, ואלה לא רוצים, הם רוצים להיפך. הפנייה של היוונים-האורתודוכסים והארמנים, זה לא היה כל-כך לטובת ישראל, אלמלא הפחד שמא נתקשר עם הוואתיקן.

בעניין זה צריך לדעת לפסוח על שתי הסעיפים ולנהל משא-ומתן גם עם זה וגם עם זה, ומצד אחר לא לפגוע במקומות הקדושים לאלה, ומצד שני גם לא לפגוע בוואתיקן.

אני מבין שאלה שהולכים עם הדוקומנט הזה, מנישים אותו כדוקומנט בלתי-רשמי. בו-בזמן, ביחס לעדות האחרות, המצב הוא שעכשיו היחסים מצוינים. הנה שילמנו להם את כל הנזקים, ואמרתי גם לפטריארך הזה וגם לזה, שעכשיו אנחנו ודאי ניכנס לדיון ביתר הדברים. אם אנחנו נשחק את הקלפים באופן נכון, יש לי רושם שאולי נצא בשלום.

היו כאן כמה הערות ביחס לדוקומנט. אני מקבל את הערות שר-החינוך ביחס להוספת המלה ירושלים, אם כי אני כשלעצמי אינני מאמין שהם בסופו של דבר יסתפקו בכך. בעיקר לא יסתפקו בכך הקתולים, מפני שלקתולים יש מעט מאוד בירושלים, ומה שיש להם - זה בעיקר מחוץ לירושלים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

שם יש טאטוס-קור.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

וראי שיש טאטוס-קור. כאשר ישבתי עם הנציג הראשי של הפרנציסקנים, הוא הסביר לי שלפי התיאולוגיה, הכנסייה בנצרת עולה בקדושתה על הקדושה של הקבר-הקדוש. התעניינתי לדעת למי שייכת הכנסייה שם, והוא אמר שהיא שייכת להם. אז הבינתי מדוע לפי התיאולוגיה היא יותר קדושה.

במידה שזה לא דוקומנט שחותמים עליו, אלא זה WORKING PAPER, אין לי ספק בדבר, שאילו היינו מציעים ליוונים-האורתודוקסים ולאומנים דוקומנט כזה ביחס אליהם, הם היו חותמים על זה מיד. שמעתי שהם לא-כל-כך מתלהבים בגלל הוואתיקן.

הדוקומנט הזה הובא אלי ביום ה' בבוקר. ישבנו שעה ארוכה וניסחנו אותו. שלחתי העתק לשר ורהפטיג, כי לא יכולתי להשיג אותו בטלפון. אין ספק בדבר, שאילו השר ורהפטיג היה רואה זאת, היה מעיר הערות חשובות. נדמה לי שזה איננו יותר מאשר "צידה לדרך". כאשר הביאו זאת לממשלה, הצעתי זאת, לא-כל-כך כדי לקבל את הנוסח של ה-WORKING PAPER, הממשלה לא צריכה להחליט על כל מלה, אלא שהממשלה תהיה בקורס העניינים, ותדע אם יש סטיות או איזה דבר יוצא-דופן. אם זה יגיע לסוף, ודאי תהיה לזה צורה אחרת.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

ביחס למיסמך הזה, אני מציע שנדבר בשלב זה רק על ירושלים, ולא על מקומות אחרים. צריך להגדיר מה זה נקרא מקומות קדושים ביחס לשטחים. יש כנסיות שיש להן שטחים נרחבים. בירושלים הדברים יותר ברורים. אני מציע שיהיה משא-ומתן ותהיינה שיחות עם שלוש הכנסיות החשובות, כדי שלא ייוודע להן דרך-אגב שמנהלים שיחות רק עם הוואתיקן. בנדיקטוס, הפטריארך היווני-אורתודוקסי מסר הצהרה שהיה לה הר בכל העולם, שהרגשתי כו בארצות שעברתי. הוא אמר שמעולם לא היה לכנסייה שלו מצב כה טוב כמו עתה בירושלים. והוא מסר הצהרה זו כאשר הוא היה בדרכו מקפריסין למוסקבה.

משום-כך אני אומר: יחד עם המשא-ומתן עם הוואתיקן, צריך לשוחח גם עם אחרים, כדי שלא יחשבו שאנחנו "מוכרים" אותם.

שר הסעד י. בורג :

היות והעניין של המשא-ומתן עם הוואתיקן ועם הכנסיות יעלה עוד הרבה פעמים, אני מציע שוועדה קטנה, של שלושה-ארבעה שרים, תלווה את העניין כדי שלא יהיה צורך להביא זאת עוד הפעם לכאן. לכן אינני מתווכח על מלה זו או אחרת, זה לא מתפקיד הממשלה להתווכח על אינטרפרטציה של מיסמך מסוג זה גם אם הוא חשוב.

שר החוץ א. אבן :

יש הרבה הצעות לתיקונים. אני מציע שהנוגעים

בדבר ידונו בכך.

ראש הממשלה ל. אשכול :

בענין הזה אנחנו יכולים לסכם, שוועדה מצומצמת של שר-החוץ, שר-הדתות ושר-המשפטים, תלווה את הענין ותחליט על ההנחיות שיינתנו לאלה המנהלים את השיחות בענין מעמד המקומות הקדושים.

מ ח ל י ט י ם :

ליפות כוחם של שרי החוץ, הדתות והמשפטים, להחליט על ההנחיות לשיחות בענין מעמד המקומות המקודשים לנוצרים בירושלים.

(הטיוטה להנחיות הנ"ל שמורה במזכירות הממשלה).

521. מינויים לשירות החוץ

שר החוץ א. אבן :

ועדת-המינויים המליצה פה-אחד לאשר את המינויים הבאים: מינויו של מר ליאו סכיר, מי שהיה שנים רבות במשלחתנו בבון, לתפקיד שגריר בהלסינקי, פינלנד; מינויו של שמעון הוגו מורט, לתפקיד שגריר בטנוניה; נחום גרשון - לתפקיד שגריר בקונגו-בראזאויל; דוד אפרתי, שנמצא עכשיו באדיס-אבבה, לתפקיד שגריר בגאבון; צבי ברוש, מי שנמצא עכשיו בציילון - לשגריר בבורמה; דוד בן-דב - לקונסול-כללי בסן-פרנציסקו ומרדכי דרורי - קונסול-כללי במרסיי, בצרפת.

- מ ח ל י ט י ם : (א) לאשר את מינויו של מר ליאו סביר לתפקיד שגריר בהלסינקי (פינלנד).
- (ב) לאשר את מינויו של מר שמעון הוגו מורט לתפקיד שגריר בדאר-אס-סלאם (טנזניה).
- (ג) לאשר את מינויו של מר נחום גרשום לתפקיד שגריר בקונגו-בראזאויל.
- (ד) לאשר את מינויו של מר דוד אפרתי לתפקיד שגריר בליברוויל (גאבון).
- (ה) לאשר את מינויו של מר צבי ברוש לתפקיד שגריר ברנגון (בורמה).
- (ו) לאשר את מינויו של מר דוד בן-דב לתפקיד קונסול כללי בסן-פרנציסקו.
- (ז) לאשר את מינויו של מר מרדכי דרורי לתפקיד קונסול כללי במרסיי (צרפת).

522. הצעת חוק להסדר ההימורים בספורט (תיקון), תשכ"ח-1968

שר האוצר פ. ספיר :

חברי-הממשלה יודעים ודאי על קיום הימורים

בספורט. התעניינתי לדעת מה עושים בכסף הנכנס מההימורים האלה. מתברר שלא שר-החינוך הוא הנותן כל מה שדרוש בספורט, והכסף הזה משמש בין השאר גם לנסיעות השונות של קבוצות-הספורט. מסתבר שיש צורך לתקן את החוק, אחרת יחללו לשחק ב"טוטו". חלק מהכסף הזה מרוויחים העתונים, חלק המפיצים, אבל רוב הכסף, מתברר שהוא מכסה את נסיעות קבוצות הספורט, כמו הנסיעה האחרונה למזרח-הרחוק וכו'. בין השאר בונים גם מגרשי-ספורט מהכספים האלה.

יש צורך עכשיו בהסדר עם אגודות הספורט, כדי

שלא יוכלו להגיש בג"צ.

מ ח ל י ט י מ :

לאשר את התזכיר ואת הצעת החוק להסדר ההימורים

בספורט (תיקון), תשכ"ח-1968, ולהגיש את הצעת החוק לכנסת.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני הייתי רוצה לנסות למחוק סעיפים בסדר-היום.

סעיף י"א - יחסי תרבות עם גרמניה.

שר החוץ א. אבן :

צריך לעשות זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול :

סעיף י"ב - שיפור רמת-החיים של אוכלוסיה בעלת

הכנסה נמוכה, הצעת שר-הסעד.

מזכיר הממשלה י. עוזאי :

שר-הסעד איננו.

שר החקלאות ח. גבתי :

אני מציע למחוק את סעיף י"ט - עמדת הממשלה

לקראת הקונגרס הציוני.

ראש הממשלה ל. אשכול :

זה כבר נעשה.

523. מניעת זיהום חופים.

(נספח מס. 443 אשר נשלח אל חברי-הממשלה)

ראש הממשלה ל. אשכול :

אולי אפשר למחוק את הסעיף הזה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אני מבקש לדחות זאת לשבוע, אני רוצה לברר. יש סכנה מסויימת של זיהום החופים, במיוחד באילת ובאשקלון. בענין זה היה מומחה בריטי שהוזמן יחד עם צבי דינשטיין ומשרד התחבורה. במשך השבוע אברר אם אפשר להסתדר בלי שזה יידון פה.

שר התחבורה מ. כרמל:

אני על-כל-פנים הממונה על נקיון הים, ושר-התיירות צריך לפנות אל שר-התחבורה בענין זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נמחק את הסעיף כאן ונמסור את הטיפול לשניכם יחד עם צבי דינשטיין, ותראו מה אפשר לעשות. לא נחדל להביא נפט ולהניח את הצינור.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מסכים שיוחלט ששר-התחבורה ושר-התיירות יבררו את הענין.

שר התחבורה מ. כרמל:

אם יש לשר-התיירות ענין מיוחד, שיפנה אלי, אני ממונה על ענין זה של זיהום ונקיון חוף-הים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

צבי דינשטיין הביא פעם את הענין הזה לכאן.
וכאשר אני התייחסתי לזה - הציע שר-המשפטים שנקבע סעיף בסדר-היום.

ראש הממשלה ל. אשכול :

לכרמל אני רוצה להגיד: אתה צודק ולא צודק.
בינתיים אנחנו מוחקים את הסעיף.

מ ח ל י ט י ם ליפות כוחם של שר-התחבורה ושר-התיירות להתליט
על הדרכים למניעת זיהום חופים.

הישיבה ננעלה בשעה 13:25
